

VÝBOR ZO	
(E-mail: vybor@klubmorcat.cz , zpravodaj@klubmorcat.cz) ADRESA KLUBU: Andrea Kroftová, Bellušova 1843/2, 155 00 Praha 5	
PŘEDSEDA Andrea KROFTOVÁ	tel.: 235 510 050; mobil: 608 308 802 e-mail: andrea@klubmorcat.cz
MÍSTOPŘEDSEDA Petra MYDLÁŘOVÁ	mobil: 777 134 521 e-mail: petra@mimcz.net
JEDNATEL Šárka PŠONDROVÁ	mobil: 724 367 130 e-mail: psondrovas@seznam.cz
POKLADNÍK Denisa VÍTKOVÁ	mobil: 604 528 075 e-mail: ynokis@seznam.cz
REDAKČNÍ REFERENT Jitka RUDOLFOVÁ	mobil: 732 607 781 e-mail: atacama@centrum.cz

KONTROLNÍ A REVIZNÍ KOMISE	
Kontaktní adresa: Jan Tomšů, Jílovská 1151/43, 142 00 Praha 4	
PŘEDSEDA Jan TOMŠŮ	mobil: 721 303 530
Pavla ČERNÁKOVÁ	mobil: 603 574 987 e-mail: hathor@seznam.cz
Lenka ŠAFAŘÍKOVÁ	mobil: 604 729 146, e-mail: lenka.safarik@volny.cz

ODBORNÁ KOMISE PRO MORČATA	
Kontaktní adresa: Petr Tejml, Dubné 121, 373 84 České Budějovice	
Petr TEJML	mobil: 777 148 769, e-mail: ptejml@seznam.cz
Zdenka SKOPALOVÁ	tel.,fax.: 257 750 108 ; mobil: 603 915 848 e-mail: zskopalova@volny.cz
Petra ŠVARCOVÁ	mobil: 775266773, e-mail: svarcovapetra@seznam.cz
Radana ZACHOVÁ	tel.: 257 913 031; mobil: 607 829 849 e-mail: bohemia.rododendron@seznam.cz
Michaela DITTRICHOVÁ	mobil: 608 011 225 e-mail: misa@seznam.cz

ODBORNÁ KOMISE PRO OSTATNÍ HLODAVCE	
Kontaktní adresa: Iveta Kendíková, U bazénu 406/5 , Praha 4 Písnice	
Iveta KENDÍKOVÁ	mobil: 777 992 774, e-mail: potkanci.sorrizys@seznam.cz
Eva DRIMLOVÁ	mobil: 777 061 128
Alžběta Líza ŠVEJDOVÁ	telefon: 222 233 238, e-mail: liza.diff@seznam.cz

OBSAH

Úvodem.....	3
Informace ZO.....	4
Informace o výstavách.....	13
Švýcarský teddy.....	26
Zkušenosti s importem.....	27
Anatomie potkana.....	29
Domestikovaná a divoká morčata: Sociofyziologie, domestikace a sociální evoluce.....	33
1. Úvod.....	34
2. Morče domácí: sociofyziologie.....	35
2.1. Sociální interakce, sociální vztahy, sociální organizace.....	35
2.2. Fyziologické okolnosti sociální stratifikace.....	36
2.3. Vliv sociálních zkušeností na fyziologii a chování	37
2.4. Vliv prenatálního sociálního prostředí na fyziologii a chování	38
3. Domestikovaná a divoká morčata: Domestikace.....	38
3.1. Chování a fyziologie morčete domácího a morčete divokého	38
4. Morče divoké a morče lasicovité: sociální evoluce.....	39
4.1. Rozmnožovací systém, velikost varlat a reprodukční úspěšnost.....	39
5. Závěr.....	40
Chovatel morčat roku 2005.....	43

ÚVODEM

Vážení přátelé,
skoro polovina tohoto roku už je za námi a udála se v ní pěkná řádka věcí, které svědčí o tom, že se naše organizace a chovatelství drobných hlodavců mají čile k světu. Můžeme o sobě rozhodovat trochu více sami, protože v rámci Českého svazu chovatelů vznikla nová odbornost - Chovatelé morčat a jiných drobných hlodavců. Také se můžeme aktivně účastnit dění okolo chovu morčat v Evropě, protože letos se delegátka této odbornosti poprvé zúčastnila zasedání Evropského svazu chovatelů (Entente Européenne). A nemůžeme ani zapomenout na spoustu výstav – k těm tradičním v první polovině roku přibyly Rychnov nad Kněžnou a Hradec Králové a další nás ještě čekají. Tomu všemu a ještě něčemu navíc tedy bude věnováno toto číslo. Příjemné počtení!

Uzávěrka příštího čísla je
Příspěvky posílejte na adresu:
Jitka Rudolfová
Mezihoří 21
256 01 Benešov u Prahy

nebo na e-mail atacama@centrum.cz

foto: Denisa Vítková

Ústřední konference odbornosti chovatelů morčat a jiných drobných hlodavců
(4.3.2006, ČSCH, Maškova 3, Praha)

1. s c h v á l i l a:

- volbu mandátové komise ve složení: Michaela Dittrichová, Petra Mydlářová, Jiří Dobiášovský
- volbu volební komise ve složení: Doc. Ing. Lenka Turnerová CSc., Mgr. Andrea Kroftová, Petr Tejml
- volbu návrhové komise ve složení: Ing. Šárka Pšondrová, Mgr. Jitka Rudolflová, Helena Shejbalová
- ustavení nové odbornosti s názvem: Chovatelé morčat a jiných drobných hlodavců, zkratka CHMH
- výsledky voleb:

ÚOK CHMH – Mgr. Andrea Kroftová (předseda), Petr Tejml (místopředseda), MVDr. Denisa Vítková, Petra Mydlářová, Iveta Kendíková
Revizní komise ÚOK CHMH – Doc. Ing. Lenka Turnerová CSc. (předseda), Mgr. Jitka Rudolflová, Pavla Černáková

- plán činnosti ÚOK CHMH
- rozpočet ÚOK CHMH
- potvrzení Mgr. Jitky Rudolflové jako zástupkyně odbornosti do Evropského svazu
- pozvání delegátů na příští aktiv odbornosti dle klíče – z každého okresu na každých 10 členů hlásících se k dané odbornosti jeden delegát a z každé specializované ZO, která je přímo řízená ÚOK CHMH, na každých 10 členů jeden delegát

2. v z a l a n a v ě d o m í:

- zprávu Ing. Zvěřinové
- zprávu mandátové komise
- zprávu návrhové komise
- zprávu volební komise

3. u k l á d á:

- sestavit harmonogram akcí pro rok 2006 a seznámit s ním chovatelskou veřejností
- zveřejnit zprávu z ustavující konference v časopise Chovatel a na svazových internetových stránkách
- projednat náměty a připomínky z konference na nejbližším zasedání ÚOK CHMH
- zpracovat Organizační řád odbornosti
- ÚOK CHMH zřídit sbory posuzovatelů a radu plemenné knihy

Na základě vzniku nové odbornosti a UOK byly vytvořeny sbory posuzovatelů a rada plemenné knihy. Tím zanikají odborné komise pro morčata a pro ostatní hlodavce, které byly vytvořeny v rámci ZO chovatelů morčat a jiných drobných hlodavců, protože jejich činnost by se překrývala. Zároveň byli přijati adepti na posuzovatele.

Sbor posuzovatelů a odborná subkomise chovatelů morčat:

Petr Tejml (předseda, posuzovatel morčat)
Zdenka Skopalová (posuzovatelka morčat)
Petra Švarcová (posuzovatelka morčat)
Michaela Dittrichová
MUDr. Radana Zachová
MVDr. Denisa Vítková
Mgr. Jitka Rudolflová

Sbor posuzovatelů a odborná subkomise drobných hlodavců:

Iveta Kendíková (předsedkyně, posuzovatelka laboratorních potkanů a křečků zlatých)
Lenka Holasová (posuzovatelka laboratorních potkanů a křečků zlatých)
Eva Drimlová
Líza Švejdová
Hana Keltnerová

Rada plemenné knihy drobných hlodavců:

morčata :

Mgr. Andrea Kroftová
Ing.,Bc. Šárka Pšondrová
Jiří Dobiášovský
Helena Shejbalová

laboratorní potkani :

Iveta Kendíková

křečci zlatí:

Hana Kletnerová

laboratorní myši :

Milada Vaněčková

Přijetí adepti na posuzovatele pro odbornost morčat a jiných drobných hlodavců:

Martina Čermáková
Michaela Dittrichová
Hana Kletnerová
Mgr. Andrea Kroftová
Petra Mydlářová
Mgr. Jitka Rudolflová

Lenka Turnerová
Milada Vaněčková
MVDr. Denisa Vítková
Lenka Zachová
MUDr. Radana Zachová

Zápis ze schůze ZO chovatelů morčat a jiných drobných hlodavců

(19.3.2006, ČSCH, Maškova 3, Praha)

1. Předsedkyně ZO informovala o vzniku Ústřední odborné komise chovatelů morčat a jiných drobných hlodavců, její revizní komise a pracovní komise (Sbory posuzovatelů a Rada plemenné knihy drobných hlodavců), které byly zvoleny dne 4.3.2006.

Byl představen Tomáš Marušák, nový tajemník pro odbornost CHMH.

2. Zpráva revizní komise ZO.

3. Přítomní členové byli seznámeni s nově přijatými členy v období od 6. 11. 2005 – 18. 3. 2006.

4. Informace o výstavách v roce 2006:

11.2. již úspěšně proběhla výstava v Rychnově nad Kněžnou, dále jsou plánovány následující výstavy:

15.4. Hradec Králové

29.4. Brno-Židenice

13.5. Náchod

17.-.21.5. České Budějovice (při výstavě Hobby)

27.5. Olomouc - 2. Hanácká výstava ušlechtilých morčat

12. 8. Kožlany

19.-.17.9. Rychnov nad Kněžnou (v rámci Podorlické výstavy)

28.9.-1.10. Praha – 7. Speciální výstava morčat

28.-.29.10. Praha – 3. Speciální výstava drobných hlodavců

5. Vyhlášení výsledků soutěže Chovatel roku 2005:

(Kategorie dospělých: 1. Lenka Fuksová, 2. Petra Mydlářová, 3. Denisa Vítková

Kategorie 15-18 let: 1. Jan Kuřec, 2. Lenka Turnerová

Kategorie do 15 let: 1. Alena Janská, 2. Filip Horáček)

6. Předsedové odborných subkomisí pro morčata a potkany seznámili se změnami ve standardu, při registracích a s pravidly psaní názvů barev a kreseb.

7. Zástupkyně ZO u Evropského svazu podala zprávu o chystané Evropské výstavě v Lipsku (8.-10.12.2006).

8. Diskuze:

Vzhledem k rostoucímu počtu členů a nedostačující prostorové kapacitě zasedací místnosti bylo navrženo rozdělení členské schůze ZO do dvou dnů – zvláště pro chovatele morčat a zvláště pro chovatele jiných drobných hlodavců, v případech, kdy nebude nutné hlasování.

9. Registrace

10. Proběhlo školení adeptů na posuzovatele týkající se prevence chorob v chovu drobných hlodavců.

Zasedání Entente Européenne (Leusden, Nizozemí, 24.-27.5.2006)

Ve dnech 24.-27.5. se uskutečnilo tradiční zasedání Entente Européenne d'Aviculture et de Cuniculture (EE), neboli Evropského svazu chovatelů holubů, králíků, drůbeže a morčat. Letos se konalo ve městě Leusden v Nizozemí, nedaleko Amsterdamu, a pro nás bylo důležité tím, že se ho poprvé zúčastnil zástupce chovatelů morčat v ČR. Hlavními tématy, která se řešila na valné hromadě, bylo vytvoření nové páté sekce okrasných ptáků a zejména Evropská výstava v Lipsku a problém ptačí chřipky. Mimo toho proběhly schůze v rámci jednotlivých sekcí EE.

Schůze sekce morčat se účastnili následující zástupci:

Flohr Dickens (Belgie), Gerrit Grooten (Nizozemí), Gaby Prust (Německo), Jitka Rudolfová (ČR), Helmut Sakac (Rakousko), Lena Tysk (Švédsko) a Evelyne van Vliet (Velká Británie, prezidentka sekce) a náhradník za delegáta Švýcarska. Zástupci Francie a Slovinska nebyli přítomni.

Zápis ze schůze:

1. Byli přivítáni noví členové – Švédsko a Česká republika. Francie a Slovinsko již poněkoličaté nevyslaly delegáta, ale stále zůstávají členy EE.

2. Byl schválen zápis z loňské schůze sekce v Mondorfu, Lucembursko.

3. Korespondence: K EE by se rádi připojili také chovatelé morčat z Portugalska, kteří sice zatím nemají dostatek financí na vyslání delegáta, ale rádi by vystavovali na letošní Evropské výstavě (EV) v Lipsku.

4. Evropský standard: Celý evropský standard morčat je dokončen, v první polovině příštího roku bude vydán. Je třeba zjistit, o kolik kusů budou mít chovatelů zájem. Bude se jednat knihu s vyjímatelnými popisy plemen a barev (v případě změny lze list nahradit) a barevnými fotografiemi ke každému popisu. Cuy, skinny a baldwin morčata nebudou v evropském standardu a nebude možno je vystavovat na EV.

5. Volby výboru Sekce morčata EE na další tříleté období:

prezidentka: Evelyne van Vliet

viceprezident: Flohr Dickens

sekretářka: Gaby Prust

6. Evropští posuzovatelé: Do budoucna by měli existovat evropští posuzovatelé, čímž by se sjednotil způsob posuzování. E. van Vliet se proto v letošním a příštím roce zúčastní školení evropských posuzovatelů holubů a králíků, kteří je pořádají již několik let, aby získala zkušenosti.

7. Evropská výstava plemen: Vždy v mezidobí dvou Evropských výstav (18 měsíců po EV) se bude konat Evropská výstava určitého plemene morčat. Tyto výstavy by měly umožnit navázání kontaktů mezi chovateli téhož plemene morčat. První by se měla konat v červnu 2008 ve východním Holandsku pro plemeno hladké obyčejné ve všech barvách.

8. Internetová stránka sekce (<http://entente-ee.com>) je již v angličtině a němčině, bude i ve francouzštině. Jsou na ní umístěny i odkazy na organizace chovatelů morčat v jednotlivých státech – web naší ZO byl pochválen za vynikající úroveň. Do budoucna bude doplněn seznam plemen morčat podle evropského standardu s fotkami a seznam posuzovatelů. Jednotlivé národní organizace chovatelů morčat by měly na svůj web umístit odkaz na stránky EE.

9. Evropská výstava v Lipsku (8.-10.12.2006):

- Je snaha, aby byli vystaveni rovněž holubi, drůbež a okrasní ptáci, ale pokud to z důvodu ptačí chřipky nebude možné, budou vystaveni jen králíci a morčata
- Všechny informace jsou na webové stránce <http://www.europaschau-leipzig-2006.com>
- Uzávěrka přihlášek je 1.10.2006, přihlášky a platby poplatků se budou odesílat hromadně přes ČSCH. Klecné je 12 EUR.
- Budou zadány tituly pro nejlepší morče v každém plemeni a nejlepší kolekci. Jako kolekci lze přihlásit čtyři morčata stejné barvy a plemene, musí být zastoupena obě pohlaví. U dlouhosrstých morčat mohou být v kolekci morčata různé barvy. Titul Nejlepší morče výstavy (Best in Show) nebude udělen. Posuzovat se bude spíše podle standardů jednotlivých států, protože evropský standard dosud nebyl chovatelům k dispozici. Způsob výběru posuzovatelů pro EV však ještě není jasný.
- Vystavená morčata mohou být prodávána. Prodejní cena se vyplňuje v přihlášce, peníze budou zasílány hromadně a vypláceny přes ČSCH.
- Veterinární potvrzení se nepožaduje, při přejímce bude prováděna namátková veterinární kontrola.

10. Různé: Identifikace morčat – povolena jsou označená i neoznačená morčata. Záleží na národních klubech, jak a zda jsou identifikována. Pro EV není označení morčat vyžadováno.

Na následující stránce je uveden seznam plemen, která lze přihlásit na EV. U plemene hladké obyčejné je rovněž uveden seznam barev. U ostatních plemen – tj. se zvláštní strukturou srsti a dlouhosrstých – barvy nejsou uvedeny. Hlavní důraz u nich bude totiž kladen na kvalitu srsti a nikoliv na barvu (podobně jako na minulé EV v Praze). Je možné přihlásit i plemena a barvy, které nejsou na tomto seznamu (např. CH teddy), ale jsou uznány naším standardem. Musíme však nejpozději měsíc před výstavou dodat standard pro toto plemeno nebo barvu a morče pak bude posuzováno podle něj.

Seznam plemen pro EV v Lipsku (jakým způsobem budou klasifikována v katalogu)

Hladké obyčejné

Aguti

Aguti zlatá
Aguti šedá
Aguti stříbrná
Aguti skořicová
Argente

Smooth Haired

Ticked

Golden Agouti
Lemon Agouti
Silver Agouti
Cinnamon Agouti
Argente

Glatthaar

Agouti

Gold Agouti
Grau Agouti
Silber Agouti
Cinnamon Agouti
Salm Agouti

Jednobarevní

Černá
Slate blue
Lila
Čokoládová
Běžová
Červená
Zlatá
Oranžová
Buff
Krémová
Šafrán
Bílá červenooká
Bílá tmavooká

Selfs

Black
Slate blue
Lilac
Chocolate
Beige
Red
P.E. Golden
D.E. Golden
Buff
Cream
Saffron
P.E. White
D.E. White

Einfarbige

Schwarz
Slate blue
Lilac
Schokolade
Beige
Rot
Gold (R.A.)
Gold (D.A.)
Buff
Creme
Saffran
Weiss (R.A.)
Weiss (D.A.)

Vícebarevní

Brindle
Želvinová
Dvojbarevný
Tříbarevný
Holandská
Himalájská
Dalmatin
Šiml
Tan
Fox

Marked

Brindle
Tortoiseshell
Bi-colour
Tort & White
Dutch
Himalayan
Dalmation
Roan
Tan
Fox

Mehrfarbige

Brindle
Schildpatt
Zweifarbige
Dreifarbige
Holländer
Russe
Dalmatiner
Schimmel
Tan
Fox

Se zvláštní strukturou srsti

Hladné obyčejné satén
Anglický crested
Americký crested
Rozeta
Anglický rex
US Teddy

Rough Haired

Satin
English Crested
American Crested
Abyssinian
Rex
Teddy

Besondere Haarstrukturen

Satin
Englisch Crested
Amerikanisch Crested
Rosette
Rex
Teddy

Dlouhosrstá plemena

Peruánec
Šeltie
Coronet
Texel
Alpaca
Merino

Long Haired

Peruvian
Sheltie
Coronet
Texel
Alpaca
Merino

Langhaar

Peruaner
Sheltie
Coronet
Texel
Alpaca
Merino

DŮLEŽITÉ INFORMACE PRO POŘADATELE VÝSTAV

Jeden posuzovatel na jednodenní výstavě smí posoudit maximálně 80 morčat.

JAK SPRÁVNĚ ZAPISOVAT BARVY MORČAT

Nový dodatek ke standardu nám přesně ukládá, jak zapisovat barvu morčete. Prosím dodržujte jej ve vlastním zájmu především při vypisování rodokmenů a vyplňování přihlášek.

Na změnu, že barvy se zapisují výhradně v ženském rodě nezávisle na pohlaví morčete, si jistě snadno zvykneme. Novinkou je též pevně dané pořadí kresba – barva. Vždy nejdříve uvádíme kresbu a teprve poté barvu této kresby. V souvislosti s barvami si ještě zopakujeme často opomíjená pravidla:

- u kreseb argente vždy uvádíme pokladovou i krycí barvu, nepoužíváme zkrácené názvy, pokud nejsou definovány standardem
- pozor především u červenookých dvoubarevných morčat na správnou kombinaci barev, často se setkáváme s mícháním „červenookých“ a „tmavookých“ barev, například „béžovo-krémová“ apod.
- u bílých morčat píšeme buď „s červenýma očima“ nebo „s tmavýma očima“ – často používaná barva „albín“ není definována standardem!
- Případné označení „satén“ vždy píšeme k plemeni, nikoli k barvě

Zde uvádíme několik případů špatného zapisování barev a jejich správné verze:

Špatný zápis:

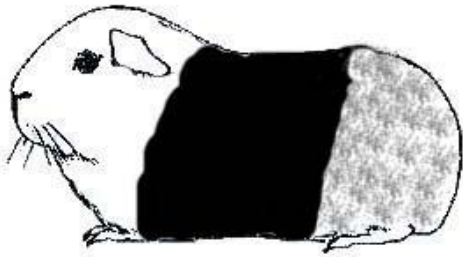
~~Béžová aguti
Slateblue s buffem
Béžovo - krémový
Čokoládový himi
Zlatá aguti
Černý tan
Šedá aguti s červenou
Tricolor
Albín
Bílý modrooký
Krémový aguti dalmatin~~

Správný zápis

Argente béžovo-bílá
Slateblue se šafránovou
Béžovo - icecream
Himalájská čokoládová
Aguti zlatá
Tan černá
Aguti šedá s buff (krémovou)
/přesný výpis barev v pořadí viz níže/
Bílá s červenýma očima
Bílá s tmavýma očima
Dalmatin aguti krémová

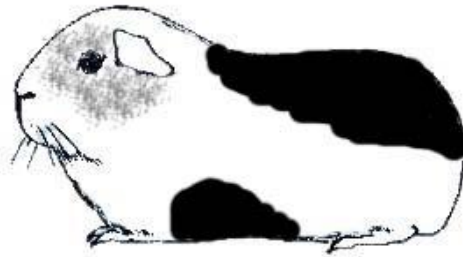
Dalším pravidlem je přesné zapisování barev v případě vícebarevných morčat. Barvy se zapisují v pořadí dle procentuálního zastoupení. V případě, že podíl barvy splňuje předepsaný standard, oddělujeme barvy pomlčkou, pokud ne, uvádíme „s barvou“. Jen pro připomenutí, standard dvoubarevným morčatům předepíše alespoň 25ti procentní podíl druhé barvy, u třibarevných je limit alespoň 20%.

Pro zkušenější chovatele toto pravidlo jistě nebude problém, neboť většina jej dodržovala už dříve. Těm začínajícím a všem, kteří si chtějí udělat jasno, uvádíme několik obrazových příkladů správného zapisování barvy. Pro jednoduchost počítejme se stejným zastoupením i na druhé straně morčete. Šedá barva tisku reprezentuje červenou barvu morčete.

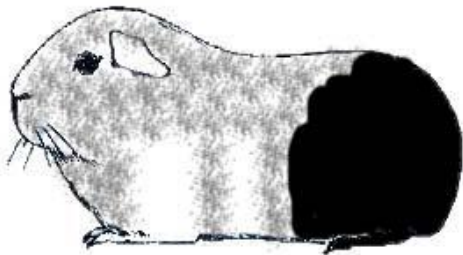
Černá-bílá-červená

Všechny tři barvy jsou u tohoto morčete zastoupeny rovnoměrně. Největší podíl má černá barva, uvádíme ji proto jako první, dále bílá barva a poslední červená.

Bílá-černá s červenou

Na první pohled největší zastoupení bílé barvy, černá barva v dostatečném zastoupení (více než 20%), červená bohužel nemá potřebné zastoupení, proto v zápise barvy uvádíme „s červenou“

Červená-černá s bílou

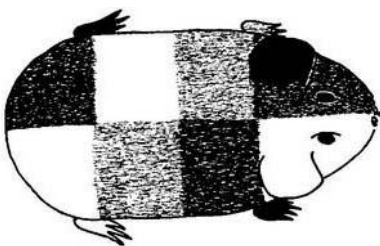
Obdobný příklad - červená barva v největším zastoupení, černá dostatečné zastoupené, bílé méně než 20%.

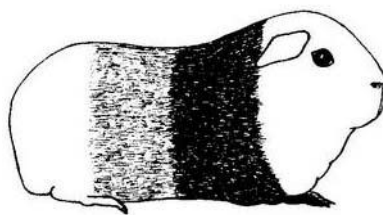
Bílá s černou a červenou

Bílá barva největší zastoupení, černá a červená bohužel nedostatečný podíl. Větší se zdá být černá plotna, proto ji uvádíme na druhém místě.

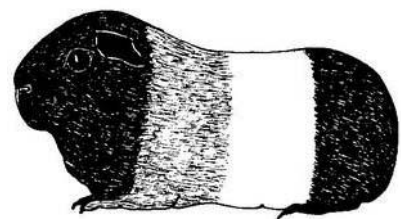
Samostatným případem jsou barvy želvovinová a želvovinová-bílá, resp. želvovinová s bílou, u nichž přesné rozložení černé a červené barvy udává standard. Nezaměňujte proto každé černo-červené morče s želvovinovým! Vyhněte se pak zbytečným problémům při registraci a posuzování.

Želvovinová-bílá – seshora

... ze strany

... a z druhé

Míša Dittrichová, kresby Petra Švarcová

ADOPCE ZOO

Na adopci zatím přispěli:

Michaela Palowská	400,-
Lenka Levková	60,-
Petra Mydlářová	100,-
Marcela Krausová	100,-
Zdenka Kupková	150,-
Denisa Vítková	200,-
Jitka Rudolfová	500,-
Andrea Kroftová	100,-
CELKEM	1610,-

V případě, že i Vy chcete přispět na divoká morčata v pražské ZOO, pošlete nám svůj příspěvek na účet ZO chovatelů morčat a jiných drobných hlodavců anebo můžete podpořit morčátka platbou v hotovosti na akcích ZO.

Číslo účtu: **0135 300 369/ 0800**

Variabilní symbol: **222 + číslo členského průkazu**

Zpráva pro příjemce: **ADOPCE ZOO**

Děkujeme. Všichni sponzoři budou zveřejněni v dalším čísle Zpravodaje.

Jestliže jste se rozhodli přispět, máte čas pouze **do konce září**, poté bude platba poukázána ZOO Praha.

POZVÁNKA NA ZAHRANIČNÍ VÝSTAVY

15. - 16. 7. 2. Muldentalschau der Rassemerschweinen, Pösig bei Grimma, Německo

5. - 6. 8. 3. Chemnitzer Ressemerschweinen-Show, Chemnitz, Německo

Podmínky pro vystavovatele v češtině jsou uveřejněny na <http://www.klubmorcat.cz>

8.-10.12. 25. Evropská výstava, Lipsko, Německo
<http://www.europaschau-leipzig-2006.com>, info a přihlášky v angličtině na vyžádání u ZO, info v češtině dodá ČSCH v nejbližší době

DOMÁCÍ VÝSTAVY V ROCE 2006

....CO UŽ BYLO

VÝSTAVA V HRADCI KRÁLOVÉ

Na premiéru Královéhradecké výstavy byla zvědavá široká chovatelská veřejnost a to hned ze dvou důvodů. Jednak iniciátory výstavy byli především poměrně mladí chovatelé, další zajímavostí bylo pro chovatelské výstavy netradiční akademické prostředí Biskupského gymnázia. Obě skutečnosti příjemně překvapily. Zázemí majestátní starobylé budovy gymnázia umožňovalo umístit celkem cca 140 výstavních morčat a zhruba desítku mazlíků prostorně a vzdušně v několika třídách, vedle prodeje morčat byl i prodej chovatelských potřeb, jak známe ze zahraničních výstav, vystavující i návštěvníci uvítali možnost posedět a diskutovat na prostorných školních chodbách. V poledne dokonce připravili organizátoři přímo v budově prodej občerstvení.

Jak už jsem zmínila, do organizace byla v nebývalé míře zapojena místní mládež, samozřejmě s podporou rodičů. Školáci zajišťovali prodej vstupenek, po veterinární přejímce prováděné MVDr. Denisou Vítkovou vám další malý organizátor předal lísteček s čísly klecí, kam mají být umístěna vaše morčata (mimočodem výborná inspirace pro všechny větší výstavy), nebo vás ochotně přímo k nim dovedl. Posuzovatelce Petře Švarcové děti celý den neúnavně přinášely všechna morčata k posouzení - tradičně lehce převažovala krátkosrstá morčata. Pro jednoho posuzovatele to byl opravdu pořádný oříšek, ale Petra mistrně zvládla posoudit všechna morčata od prvního do posledního se stejným nasazením a pečlivostí a ochotně odpovídala na dotazy přihlížejících adeptů na posuzovatele i chovatelů. Časový harmonogram se ale trochu posunul a slavnostní vyhlášení provedly hlavní organizátorky Noemi Lisá a Katka Flídrová zhruba po sedmé hodině večerní. Pro úspěšné vystavovatele měly připraveny řadu cen - diplomem a balíčkem krmení byla oceněna vždy tři nejlepší morčata v každém plemeni a třídě, vítězové krátkosrstých a dlouhosrstých v třídách mladých a dospělých získali navíc pohár, stejně jako nejlepší kolekce morčat.

Celkové dojmy z výstavy - výborně zorganizovaná výstava na úrovni, pečlivě připravená, i slunné počasí snad bylo na objednávku :) Jediná věc, kterou bychom doporučili organizátorům napříště změnit - buď přizvat posuzovatele dva, nebo omezit kapacitu přihlášek dle dohody s posuzovatelem. Osobně pevně doufám, že se příští rok dočkáme druhého ročníku, neboť tuto výstavu mohu opravdu vřele doporučit jak vystavovatelům, tak i návštěvníkům jako tip na výlet do krásného města. A pokud jste ze školních lavic vyšli už před nějakým tím pátkem, návrat do prostředí s katedrou a tabulí pro vás bude příjemnou nostalgickou vzpomínkou. Hradečtí, za tuto výstavu vám píšu jedničku :)

Míša Ditrichová

<p>1. krátkosrsté dospělé</p> <p>Hladké obyčejné, tan černá, samice, 0574/05, Yasmin, import D, Andrea Kroftová, 97</p>	<p>2. krátkosrsté dospělé</p> <p>Hladké obyčejné, krémová, samec, 0727/05, Winnie the Pooh Squeaky Little Piggy Bank, import D, Denisa Vítková, 96,5</p>	<p>3. krátkosrsté dospělé</p> <p>Hladké obyčejné satén, zlatá, samice, 0133/05, Gillian, import D, Petra Mydlářová, 96,5</p>
<p>1. krátkosrsté mladé</p> <p>Hladké obyčejné, bílá červenooká, samice, 0109/06, Honey Casiopea, Michaela Svobodová, Lenka Levková, 97</p>	<p>2. krátkosrsté mladé</p> <p>US teddy, bílá červenooká, samice, 0272/06, Ariel od Akátu, Vojtěch Bandola, Vojtěch Bandola, 97</p>	<p>3. krátkosrsté mladé</p> <p>Hladké obyčejné satén, krémová, samec, 0112/06, Ludvík O'La La, Lenka Levková, Lenka Levková, 96,5</p>
<p>1. dlouhosrsté dospělé</p> <p>Šeltie, černo-bílá, samec, 0706/05, Yarismo vom Dreiländereck, import, Eva Dýnková, 97</p>	<p>2. dlouhosrsté dospělé</p> <p>Coronet, ice cream, samec, 0448/03, Heroin de Grande, Lenka Fuksová, Lenka Šafaříková, 96,5</p>	<p>3. dlouhosrsté dospělé</p> <p>Peruánec, černo-bílá, samec, 0347/05, Čaky, Renata Schwarzová, Zdeňka Kupková, 96,5</p>
<p>1. dlouhosrsté mladé</p> <p>Šeltie, bílá modrooká, samec, 0376/06, Noah z Raduňky, Eva Křemenová, Lenka Fuksová, 97</p>	<p>2. dlouhosrsté mladé</p> <p>Merino, šafránová, samec, 0377/06, Mickey Mouse od Grácie, Lenka Šafaříková, Lenka Fuksová, 96,5</p>	<p>3. dlouhosrsté mladé</p> <p>Peruánec, černo-bílá, samec, 0277/06, Adventus Michael u Berta, Zdeňka Kupková, Zdeňka Kupková, 96,5</p>
<p>Nejlepší kolekce</p>		
		
<p>Hladké obyčejné, stříbrná aguti, třída mladých, samice Norica Metropol, samice Quaila Metropol, samice Quintin Metropol, chovatel a vystavovatel - Martina Kletečková, celkem 282,5 bodů</p>		

3. VÝSTAVA UŠLECHTILÝCH MORČAT V BRNĚ ŽIDENICÍCH

Již potřetí přivítal židenický areál ČSCH chovatele morčat k prezentaci svých chovů. Zájemců o tuto brněnskou výstavu rok od roku přibývá - morčat se letos sešlo okolo 120ti a jejich klece byly umístěny dokonce ve třech patrech. S potěšením jsme na výstavě potkali spoustu nových "tváří" z chovatelského světa, což dokazuje rostoucí oblibu chovu morčat ve východní části republiky.

Stejně jako loni připravili místní organizátoři pod vedením pana Padrty a paní Šimečkové návštěvníkům i vystavujícím širokou tombolu, přehledný výstavní katalog a prodej občerstvení včetně teplého jídla a pití, které přišlo v chladném počasí vhod. Posouzení provedl pan Petr Tejml za velkého zájmu chovatelské veřejnosti a jako vždy své hodnocení pěkně komentoval nejen pro přísedící posuzovatelské adepty. Bohužel se na stole objevilo poměrně dost morčat, která nebyla na výstavu připravena – úplně zbytečně padaly body dolů za neostříhané drápky, zašpiněnou srst či jiné snadno odstranitelné nedostatky. V oblasti organizace měla výstava jedinou ale dost podstatnou chybu, a sice nepodestlání morčat hoblinami, nýbrž pouze novinami a senem, což komplikovalo situaci především dlouhosrstým morčatům. Byť byla výstava pouze jednodenní, na příští rok bychom organizátorům rozhodně doporučili tento nedostatek napravit, případně vystavující předem upozornit.

Při slavnostním vyhlášení převzali vítězové plemen z rukou organizátorů pěkné pohárky a "stříbrná" morčata čestné ocenění. Tímto ceremoniálem byla výstava ukončena a vystavovatelé se vydali deštivým večerem do svých domovů.

Míša Dittrichová

<p>Nejlepší dospělé krátkosrsté morče Nejlepší hladké obyčejné Nejlepší dospělé hladké obyčejné</p> <p>Hladké obyčejné, tan černá, samice, 0553/05, Sulavesi, import S, Andrea Kroftová, 98</p>	<p>Nejlepší mladé krátkosrsté morče Nejlepší mladé morče výstavy Nejlepší mladé hladké obyčejné</p> <p>Hladké obyčejné, tan čokoládová, samice, 0042/06, Callista AndyMar, Andrea Kroftová, Andrea Kroftová, 97,5</p>	<p>Nejlepší morče vzácného plemene Nejlepší dlouhosrsté morče Nejlepší dospělé morče Nejlepší dospělý peruánek</p> <p>Peruánek, samec, 0374/05, Čaky, Renata Schwarzová, Zdeňka Kupková, 98</p>
---	---	---

Nejlepší Kolečce

Hladké obyčejné, tan černý, třída dospělých, samice, 0117/06 Xantee AndyMar, 0553/04 Sulavesi, 0574/05 Yasmin, vystavovatel - Andrea Kroftová, celkem 292 bodů

NÁCHOD POČTVRTÉ I POPRVÉ

Již počtvrté se 13. května 2006 setkali chovatelé morčat s PP na výstavě morčat při Výstavě drobného zvířectva v Náchodě, která probíhala ve dnech 13. – 14. května 2006. Sešlo se takové množství morčat, se kterým jsme nepočítali, a měli jsme velké problémy s počtem klecí a místem. Vzhledem k tomu, že místní organizace má zájem dále pořádat tyto výstavy, budeme muset situaci řešit nákupem nových klecí, rozměrově přijatelnějších místním poměrům.

Letos byla expozice obohacena o první výstavu potkanů s PP, která, ač velikostně nevelká, také sklidila zaslouženou pozornost diváků. A opět místní organizace uvažuje o nákupu klíček i pro tato zvířátka, takže se s největší pravděpodobností setkáme s potkánky v Náchodě i příští rok. Bohužel menší pozornost byla věnována paní Hurdákové s jejím pěkným videem o osmácích degu, ale tento druh zvířat ještě nebyl prezentován na výstavách, a tudíž se objevilo málo zájemců z řad chovatelů a majitelů těchto zajímavých zvířátek. V neděli jsem však byla zkontaktována místní chovatelkou a měla by zájem příští rok vystavovat na živo. Musím přiznat, že začátek výstavy se trochu zadrhl, ale některé věci jsou už nyní v pořádku připraveny na tu příští, pátou. Otázka veterinárního potvrzení versus veterinární přejímky je zatím otevřená. Na příští výstavu také přijmu nabídnutou pomoc od paní Kroftové se zpracováním přihlášek (stejný způsob jako na speciální výstavu) a od paní Vaněčkové z Úpice na potkánky.

A ještě ke dvěma věcem se musím vyjádřit. Zaprvé, přestože v propozicích jasně byl prodej zvířat pouze standardních s PP, opět se našla chovatelka, která klidně nabízela morčata nestandardní bez PP. Za druhé, útek vítěze výstavy před ukončením výstavy bez souhlasu organizátora je bezohlednost, drzost a nevychovanost. Takovéto nedůstojnosti povedou ke zpříšňování pravidel vystavování pro všechny ostatní chovatele.

Bohužel se mi letos nepodařilo z opakovat floristickou výzdobu, která doprovázela loňskou výstavu. Floristka studuje při zaměstnání bakalářské studium a zrovna v den před výstavou měla zkoušku a nemohla mi výzdobu připravit. Takže snad příští rok.

Již druhým rokem byla akce jednodenní, ale vzhledem k tomu, že stejně jako vloni i letos byl v neděli dopoledne velký zájem nejen o vystavovaná morčata, ale i jejich nákup, bude v příštím roce výstava opět dvoudenní.

Na závěr bych chtěla poděkovat místní ZO v Náchodě za umožnění výstav a pomoc při stavění a úklidu klecí, členům výboru, rodině Dobiášovských, „nosičům“ morčat, Martině Krajíčkové za fotografie, místní nové člence Gábině Čejchanové (ač úplně čerstvá členka, také přiložila ruku k dílu) za pomoc při výstavě, Zence Skopalové a Ivetě Kendíkové za posuzování, ale i všem zúčastněným chovatelům za přízeň a setkání.

Podrobnější info a foto najdete na

www.mladata.info/potkani-registrace/vystavanachod, zoopes.cz, www.klubmorcat.cz

Zdenka Hepnarová

OCENĚNÁ MORČATA

KRÁTKOSRSTÁ MORČATA, třída dospělých :	
1. Místo	Hladké obyčejné, krémová, samice, 0403/03, Miška Ametyst, Michaela Dittrichová, Michaela Dittrichová, 96,5
2. Místo	Hladké obyčejné, tan černá, samice, 0117/05, Xantee Andymar, Andrea Kroftová,, Andrea Kroftová, 95,5

3. Místo	Rozeta, brindle, samec, 0403/04, Herbert Birnenbella, import D, Filip Horáček, 95,5
4. Místo	US teddy, čokoládová, samice, 0466/04, Dark Choco, Eva Dýnková, Eva Dýnková, 95,5
KRÁTKOSRSTÁ MORČATA, třída mladých :	
1. Místo	US teddy, černo-červeno-bílá, samice, 0098/06, Pandora od Evelíny, Eva Dýnková, Eva Dýnková, 98
2. Místo	Hladké obyčejné, tan čokoládová, samice, 0042/06, Callista Andymar, Andrea Kroftová, Andrea Kroftová, 97
3. Místo	US teddy, čoko-oranž-bílá, samice, 0077/06, Hannah od Evelíny, Eva Dýnková, Kateřina Flídrová, 97
4. Místo	US teddy, čoko-bílo-oranž, 0279/06, Fairy Tale Honeyland, Zuzana Štefánková, Kateřina Flídrová, 96
DLOUHOSRSTÁ MORČATA, třída dospělých :	
1. Místo	Texel, černá, samec, 0071/05, Liquido de Grande, Lenka Fuksová, Lenka Fuksová, 98
2. Místo	Peruánek, černo-bílá, samec, 0469/05, Winter Metropol, Martina Kletečková, Eva Křemenová, 97,5
3. Místo	Coronet, ice cream, samec, 0448/03, Heroin de Grande, Lenka Fuksová, Lenka Šafaříková, 97,5
4. Místo	Coronet, bílá červenooká, samec, 0134/06, Jasan od Grácie, Lenka Šafaříková, Irena Lobodášová, 97,5
DLOUHOSRSTÁ MORČATA, třída mladých :	
1. Místo	Texel, bílá tmavooká, samice, Chemnicae de Grande, Lenka Fuksová, Lenka Fuksová, 99
2. Místo	Merino, šafránová, samec, 0377/06, Mickey Mouse od Grácie, Lenka Šafaříková, Lenka Fuksová, 97
3. Místo	Coronet, slate blue, samice, 0513/06, Uffa Pod Hradem, Jana Šimečková, Jana Šimečková, 97
4. Místo	Texel, slate blue, samice, 0067/06, Dreaming de Grande, Lenka Fuksová, Lenka Fuksová, 96,5

VÝSTAVA UŠLECHTILÝCH MORČAT PŘI VÝSTAVĚ HOBBY ČESKÉ BUDĚJOVICE - 17. - 21. května 2006

Výstava morčat při výstavě HOBBY na Výstavišti Českých Budějovicích se konala od 17. do 21. května 2006. Snahou vystavovatelů a obchodníků na výstavě HOBBY, kteří zde nabízeli svůj sortiment, bylo zaujmout především zahrádkáře, kutily a chovatele. Návštěvníci zde mohli nalézt zařízení pro zahradu a hobby, rostliny a semena, potřeby pro stavebnictví a chovatele, dále pak celou škálu spotřebního zboží. Během této výstavy zde probíhaly různé doprovodné akce, včetně odborných seminářů a konzultací.

Samotná výstava morčat byla situována do pavilonu R3, kde bylo vystaveno zhruba 50 výstavních morčat téměř všech plemen. Byla zde i prodejní expozice, která se těšila velkému zájmu budoucích majitelů morčátek. Morčata byla umístěna v kovových klecích vyrovnaných v řadách s dostatkem místa pro návštěvníky, kteří je tak mohli ze všech stran „okukovat“. Dále v tomto pavilonu byla expozice králíků a drůbeže.

Ve středu probíhalo posouzení vystavovaných morčat posuzovatelkou Zdenkou Skopalovou, takže přicházející návštěvníci již mohli shlédnout výsledky výstavy přímo na místě. V neděli byly vyhlášeny ceny a to v těchto umístění : 1. nejlepší krátkosrsté morče, 2. nejlepší krátkosrsté morče, 1. nejlepší dlouhosrsté

morče, 2. nejlepší dlouhosrsté morče, 1. nejlepší kolekce, 2. nejlepší kolekce. Dále bylo uděleno 10 čestných cen za nejvyšší bodové ohodnocení.

Samotná výstava HOBBY byla velmi pěkná a i počasí bylo tak akorát. Co se týče přímo morčecí výstavy, musíme velmi pochválit organizátory výstavy ze ZO Chovatelů morčat a drobných hlodavců a z ČSCH České Budějovice, především Petru Švarcovou a Martinu Šedovou. Přehledně postavené klece, morčata měla spoustu lahůdek a sena, pro vítěze byly přichystány pěkné ceny, zkrátka po organizační stránce dobře připravená výstava. Takových výstav jen více a těšíme se na příští rok do Českých Budějovic.

Foto a text: Milan Mydlář

<p>NEJLEPŠÍ KRÁTKOSRSTÉ MORČE Čestná cena</p> <p>Hladké obyčejné, krémová aguti, samice, 0001/06, Ester Gama z Jinína, D, J. Gabriel, Bohumil Krob, 97,5</p>	<p>2. NEJLEPŠÍ KRÁTKOSRSTÉ MORČE Čestná cena</p> <p>Hladké obyčejné, krémová, samec, 0295/06, Hoppy Casiopea, D, Michaela Svobodová, Jana Šafaříková, 97</p>
<p>NEJLEPŠÍ DLOUHOSRSTÉ MORČE Čestná cena</p> <p>Coronet, bílá červenooká, samec, Jasan od Grácie, Lenka Šafaříková, Zuzana Lobodášová, 96,5</p>	<p>2. NEJLEPŠÍ DLOUHOSRSTÉ MORČE Čestná cena</p> <p>Coronet, Ice cream, samec, 0448/03, Heroín de Grande, Lenka Fuksová, Lenka Šafaříková, 95,5</p>
<p>Čestná cena</p> <p>Hladké obyčejné, krémová, samice, 0165/06, Padmé Cavia Bohemia, M, Denisa Vítková, Petra Mydlářová, 95,5</p> <p>Čestná cena</p>	<p>Čestná cena</p> <p>Hladké obyčejné, buff, samec, 0221/06, Rasputin vom Eidertal, D, import D, Hana Drhovská, 96,5</p> <p>Čestná cena</p>

 <p>Hladké obyčejné, oranžová, samice, 0167/06, Aleshka O La La, M, Lenka Levková, Hana Drhovská, 96,5</p>	 <p>Hladké obyčejné satén, čokoládová, samice, 0523/05, Riky z Westminsteru, Petr Tejml, Petr Tejml, 96</p>
<p style="text-align: center;">Čestná cena</p> <p>Hladké obyčejné satén, čokoládová, samice, 0164/06, Vicky z Westminsteru, Petr Tejml, Petr Tejml, 96</p>	<p style="text-align: center;">Čestná cena</p> <p>Hladké obyčejné, solid zlatá aguti, samice, 0431/03, Eliška Savonnier, Petra Mydlářová, Petra Mydlářová, 96</p>
<p style="text-align: center;">NEJLEPŠÍ KOLEKCE :</p> <p>Hladké obyčejné, čokoládová, třída dospělých, samice, 0163/06 Noxy z Westminsteru, 0523/05 Riky z Westminsteru, 0164/06 Vicky z Westminsteru, vystavovatel a chovatel- Petr Tejml, celkem 286 bodů</p>	
<p style="text-align: center;">2. NEJLEPŠÍ KOLEKCE :</p> <p>Hladké obyčejné, krémová, třída dospělých, samec 0295/06 Hoppy Casiopea, 0015/06 Galaxie von Verne, 0703/05 Yorika Cavia Bohemia, vystavovatel - Jana Šafaříková, celkem 283,5 bodů</p>	

2. HANÁCKÁ VÝSTAVA UŠLECHTILÝCH MORČAT

Výstava se konala dne 27.5.2006 na Výstavišti Flora v Olomouci. Pro výstavu morčat zde byl vyčleněn pavilon H, kde bylo vystaveno přes stovku výstavních morčat, byla zde expozice CUY morčat a samozřejmě nechyběla ani prodejní část.

Výstavní morčata svědomitě posuzovala posuzovatelka Petra Švarcová, expozici CUY adeptka na posuzovatele Petra Mydlářová. Po té následovalo

vyhlášení vítězů jednotlivých plemen a celkových vítězů krátkosrstých a dlouhosrstých morčat. Vyhlášena zde byla i nejlepší kolekce. Zároveň probíhala i registrace morčat.

Počasí ze začátku při nás rozhodně nestálo, pak ale vysvitlo sluníčko a bylo moc hezky. V areálu se konala nejen tato výstava ale i Bambiriáda, tedy báječný dětský svět. Připraveno zde bylo mnoho akcí a vystoupeních pro děti.

Tak jak se nám minulý rok líbila 1. HANÁCKÁ, tak druhá byla ještě lepší. Rozhodně musíme pochválit organizátory a všechny, kteří se na této výstavě podíleli, za perfektní práci a super výstavu.

Milan Mydlář

OCENĚNÁ MORČATA:

KRÁTKOSRSTÁ MORČATA, třída dospělých:	
1. Místo	Hladké obyčejné, buff, samice, 0389/04, Ira vom Eidertal, import D, Petra Mydlářová, 97
2. Místo	Hladké obyčejné, krémová, samec, 0727/05, Winnie the Pooh Steaky Little Pitvy Bank, import D, Denisa Vítková, 96,5
KRÁTKOSRSTÁ MORČATA, třída mladých:	
1. Místo	Hladké obyčejné, krémová, samice, Padmé Cavia Bohemia, Denisa Vítková, Petra Mydlářová, 97
2. Místo	Hladké obyčejné, tan čokoládová, samice, 0042/06, Callista Andymar, Andrea Kroftová, Andrea Kroftová, 96
DLOUHOSRSTÁ MORČATA, třída dospělých:	
1. Místo	Coronet, ice cream, samec, 0448/03, Heroin de Grande, Lenka Fuksová, Lenka Šafaříková, 96,5
2. Místo	Peruánec, samec, 0469/05, Winter Metropol, Martina Kletečková, Eva Křemenová, 96,5
DLOUHOSRSTÁ MORČATA, třída mladých:	
1. Místo	Šeltie, bílá červenooká, samice, Oracle Beauty Eridan, Alena Janská, Alena Janská, 96,5
2. Místo	Coronet, bílá červenooká, samice, 0289/06, Enya Aurora, Veronika Fojtková, Anna Havlínová, 95
NEJLEPŠÍ CUY:	
1. Místo	Coronet, ice cream, samec, 0448/03, Heroin de Grande, Lenka Fuksová, Lenka Šafaříková, 96,5
KOLEKCE:	
1. Místo	Hladké obyčejné, tan černá, 3 samice, 0117/05, 0553/04, 0574/05, Xantee AndyMar, Sulawesi, Yasmin, Andrea Kroftová, import CH, import D, maj. Andrea Kroftová, 286
2. Místo	Hladké obyčejné, buff, 3 samice, 0289/04, 0473/05, 0388/04, Ira vom Eidertal, Aurora von Henrichenburg, Conny Ametyst, import D, import D, Michaela Dittrichová, maj. Petra Mydlářová, 286
MORČE SYMPATIE:	
1. Místo	Anglický crested satén, červená, samice, 0425/05, Urica Cavia Bohemia, Denisa Vítková, Michaela Sadecká

...CO NÁS JEŠTĚ ČEKÁ

12. 8. **2. Výstava morčat při výstavě drobného zvířectva, Kožlany**
16. - 17. 9. **Výstava morčat aj. drobných hlodavců při Podorlické výstavě, Dům chovatelů v Habrové, Rychnov nad Kněžnou**
28. 9. -1.10. **7. Speciální výstava morčat, Muzeum dětské knihy Praha**

7. 10. 1. Podzimní výstava morčat v Brně,

28. - 29.10. 3. Speciální výstava drobných hlodavců, Muzeum dětské knihy

7. speciální výstava morčat

**Muzeum dětské kresby v Praze (dům U zelené žáby), U Radnice
13/8, Praha 1**

**Pořadatel: Ústřední odborná komise chovatelů morčat a jiných drobných
hlodavců,
ČSCH ZO chovatelů morčat a drobných hlodavců a Muzeum dětské kresby
v Praze**

Termín: 28. 9. - 1. 10. 2006

Výstavní výbor zvolený výborem ZO CHM

Předseda a garant výstavy: Mgr. Andrea Kroftová

Další členové: Michaela Dittrichová, MVDr. Denisa Vítková, Ing. Šárka Pšondrová,
Mgr. Jitka Rudolfová

Výstavní podmínky:

1. Pořádání výstavy se řídí platnými zásadami pro pořádání přehlídek a výstav ČSCH.
2. Vystavovatel musí být členem ČSCH.
3. Zahraničním vystavovatelům (nečlenům ČSCH) není z důvodu omezené kapacity výstavních prostor umožněno vystavovat na speciální výstavě morčat.
4. **Výstavu lze obeslat morčaty** plemen dle platného standardu morčat.
5. Morčata jsou rozdělena do tříd podle věku: 3 až 6 měsíců (včetně narozených v dubnu až červnu 2006) do třídy mladých, starší než 6 měsíců (narozené v březnu 2006 a starší) do třídy dospělých.
6. Posuzování morčat bude přístupné veřejnosti. Posouzení zajistí zahraniční posuzovatel, případně některý z českých posuzovatelů.
7. Vzhledem k omezenému prostoru je počet zvířat **limitován na 6 zvířat** jednoho vystavovatele, další zvířata je možné uvést do přihlášky a v případě volné kapacity výstavních klecí bude možno je vystavit.
8. Prodej vystavených morčat je možný, cena se musí uvést do přihlášky. Poplatek za prodej je 20% z prodejní ceny. Prodaná vystavená morčata se budou vydávat v neděli po celý den (v hodinách pro veřejnost tj. 9-18 hodin).
9. Bude otevřena **prodejní expozice morčat** s omezeným počtem klecí, a to dle volné výstavní plochy. Do této expozice se musí morčata také přihlásit, morčata budou umísťována do prodejní expozice podle pořadí přihlášení. Přihlašovat lze i v průběhu výstavy, ale jen s ohledem na volné klece

- v prodejní expozici. Přihlášku do prodejní expozice je třeba předat písemně (stačí soupis, nemusí se použít formulář), kde se uvedou údaje - jméno prodávajícího, plemeno zvířete, barvu, věk, pohlaví a prodejní cena. Maximální počet rezervací prodejních klecí pro jednoho vystavovatele je 3. **Prodávat je možné pouze odstavená mláďata od stáří minimálně čtyř týdnů a váhy 250 g!**
10. Do prodejních klecí lze umístit i více morčat za předpokladu, že jsou stejného pohlaví, od jednoho prodávajícího a že se zvířata snesou. Do prodejních klecí lze umístit maximálně 3 mláďata nebo 1 dospělé morče. Poplatek za prodej je 20% z prodejní ceny. Prodaná morčata z prodejní expozice se vydávají kupujícímu ihned.
 11. **Prodej budou zajišťovat pouze osoby určené výstavním výborem!**
 12. Je zákaz jakéhokoliv jiného prodeje zvířat, než je prodej vystavených zvířat a zvířat v prodejní expozici.
 13. U všech prodejních zvířat (tj. u vystavených i u zvířat v prodejní expozici) musí být stanovena pevná cena a dodány průkazy původu nejpozději s předáním zvířat na výstavu. Bez uvedené ceny nebo dodaných rodokmenů nebude uskutečněn prodej. Rodokmen nemusí být dodán u zvířat, která budou prodávána jako nestandardní v prodejní expozici.
 14. **Všechna zvířata včetně zvířat v prodejní expozici musí mít platné veterinární potvrzení!** Zvířata přijímaná na výstavu budou procházet kontrolou zdravotního stavu a v případě jakýchkoliv pochybností NEBUDOU VPUŠTĚNA DO VÝSTAVNÍHO PROSTORU a budou neprodleně vrácena majiteli na jeho náklady.
 15. Je zákaz vystavení a prodeje březích a kojících samic.
 16. Do výstavního prostoru budou vpuštěna pouze přihlášená zvířata a zvířata k registraci a to po odevzdání veterinárního osvědčení a kontrole zdravotního stavu. Jakákoli jiná zvířata nebo zvířata bez potvrzení mají vstup do výstavního prostoru zakázán.
 17. Přihlášená zvířata se budou přebírat **ve středu 27. 9. 2006 od ...17⁰⁰... do ...20⁰⁰... hodin a ve čtvrtek 28. 9. 2006 od ...8⁰⁰... do ...10⁰⁰... hodin.**
 18. **Objekt, kde bude výstava probíhat, je památka 1. kategorie, je nutné udržovat pořádek a zabránit jakémukoli poškození. ZO zodpovídá za všechny způsobené škody.**
 19. **Na místě není možno ponechat přepravky ani jiné předměty!** Po umístění zvířat do výstavních klecí je majitel povinen si všechno odnést a znovu přinést až na převzetí!
 20. Zasílání drahou není možné.
 21. **Přihlášku** zasílejte na adresu: Šárka Pšondrová, Nerudova 306, 250 90 Jirny, nebo e-mail: speciální.vystava@klubmorcat.cz
Přihlášení zvířete je platné až po obdržení platby zápisného a klecného. Potvrzení přihlášky je možno ověřit mailem, na internetových stránkách ZO, případně telefonicky na čísle 724 367 130.
 22. **Zápisné je 100 Kč na jednoho vystavovatele bez ohledu na počet vystavených zvířat. Klecné je 50 Kč za jedno zvíře. Zápisné a klecné je třeba uhradit předem převodem na účet:**

Číslo účtu – 0135300369

Kód banky – 0800

Variabilní symbol – 777+číslo členského průkazu

Zpráva pro příjemce – jméno a příjmení

23. Mladí chovatelé (rok narození 1988 a mladší) jsou osvobozeni od platby zápisného. Mladí chovatelé musí uvést do přihlášky rok narození.
24. Vystavovatel dostane zdarma katalog a jednu vstupenku při předání zvířat, **ostatní návštěvníci včetně rodinných příslušníků si musí vstup uhradit!** Volný vstup mají pouze určení pořadatelé, posuzovatelé a veterinární kontrola.
25. **Uzávěrka přihlášek do výstavní expozice je 1. 9. 2005.**
Seznamy přihlášených zvířat budou průběžně zveřejňovány na internetu na <http://www.klubmorcat.cz>
Po uzávěrce přihlášek lze měnit přihlášené zvíře pouze za jiného jedince stejného plemene.
26. Výstava bude otevřena pro veřejnost:
Čtvrtek 28. 9. až neděle 1. 10. 2006 od 9⁰⁰ do 18⁰⁰.
Výdej vystavených zvířat bude v neděli 1. 10. od 17⁰⁰ hodin.
Je zakázáno odvázet zvířata před ukončením výstavy.
27. V neděli 1. 10. 2006 ve 13⁰⁰ hodin se uskuteční vyhlášení výsledků výtvarné soutěže pro děti a mládež.
28. Slavnostní předání udělených cen proběhne v neděli 1. 10. ve 14⁰⁰ hodin.
29. Na výstavě budou organizovány **registrace** chovných zvířat a to v termínu:
Neděle 1. 10. 2005 od 15.30 do 17⁰⁰ hodin.
U registrace morčete musí být přítomen majitel a to i u registrací vystavených zvířat. Ke každému registrovanému zvířeti je nutno dodat vyplněnou kopii rodokmenu. I zvířata přinesená na výstavu pouze za účelem registrace musí mít platné veterinární osvědčení a projít kontrolou zdravotního stavu!
30. Výstavní výbor si vyhrazuje právo provést změny výstavních podmínek v zájmu zdárného průběhu výstavy.

Upozornění pro vystavovatele a návštěvníky: Na místě je možné **parkování pouze na určených placených parkovištích (1 hod- 40 Kč)**. Městská policie zde parkování často kontroluje, tak ať se vám výstava zbytečně neprodrazí.

Těšíme se na Vaši účast!

3. speciální výstava drobných hlodavců

**Muzeum dětské kresby v Praze (dům U zelené žáby), U Radnice
13/8, Praha 1**

**Pořadatel: Ústřední odborná komise chovatelů morčat a jiných drobných
hlodavců,
ČSCH ZO chovatelů morčat a drobných hlodavců a Muzeum dětské kresby
v Praze**

Termín: 28. 10. - 29. 10. 2006

Výstavní podmínky budou zveřejněny na www.klubmorcat.cz.

POZVÁNKA NA VÝSTAVU V KOŽLANECH 12. srpna 2006

Vážení přátelé a chovatelé morčat,

dovolte mi, abych Vás pozvala na druhou výstavu morčat pořádanou při tradiční výstavě drobného zvířectva v Kožlanech. Výstavu pořádá ZO ČSCH Kožlany při místní pouti, expozici morčat organizuje ZO chovatelů morčat a jiných drobných hlodavců. Posuzování a registrace chovných morčat zajistí paní Zdenka Skopalová. Ceny budou zadány nejlepším krátkosrstým a nejlepším dlouhosrstým morčatům ve třídách mladý a dospělý a nejlepší kolekci morčat.

Těším se na vaši účast
pořadatelka expozice morčat Petra Mydlářová

PODMÍNKY PRO VYSTAVOVATELE :

Přihlášku pošlete na kontaktní adresu nebo mail :

**Petra Mydlářová
Na Valentince 6
150 00 Praha 5**

Tel. 777 134 521

petra@mydlar.cz

Uzávěrka přihlášek je 21. 7. 2006.

Klecné je 35,-kč. Klecné je třeba uhradit předem poštovní poukázkou (typ C) do uzávěrky přihlášek na adresu **Petra Mydlářová, Na Valentince 6, 150 00 Praha 5.**

Prosíme vystavovatele o včasné zaslání přihlášek. Výstavní kapacita je omezena, přihlášky se budou přijímat podle pořadí, v kterém došly, DO NAPLNĚNÍ KAPACITY. Změny po uzávěrce nejsou možné - ZO Kožlany bude vydávat výstavní katalog. **Vystavovaná zvířata musí mít platné veterinární potvrzení** a být vystavena po celou dobu trvání výstavy. Přísný zákaz vystavení nemocných zvířat a březích samic.

Předání zvířat : od 8:00 do 8:30

Vydání zvířat : od 17:00

Prodej morčat - je nutné si předem rezervovat prodejní klec, nahlásit počet morčat k prodeji a předem zaplatit za jednu prodejní klec **35,-Kč**. Platbu zasílejte spolu s platbou klecného pro výstavní morčata. Počet prodejních klecí bude omezen, podle počtu přihlášených výstavních zvířat. **I prodejní zvířata musí mít platné veterinární potvrzení !** Po dohodě je možné pro prodej použít vlastní klec, i za její umístění na výstavě se platí klecné 35,-Kč.

POZVÁNKA NA PODZIMNÍ VÝSTAVU V BRNĚ 7. ŘÍJNA 2006

Vážení přátelé a chovatelé morčat,

dovolte nám, abychom Vás pozvaly na první podzimní výstavu morčat v Brně, kterou pořádáme v areálu ZO ČSCH Brno Slatina, ul. Řípská dne 7. 10. 2006 od 9 do 17 hodin. Posuzování a registrace chovných morčat zajistí pan Petr Tejml. Ceny budou zadány nejlepším krátkosrstým a nejlepším dlouhosrstým morčatům ve třídách mladý a dospělý a nejlepší kolekci morčat. V rámci výstavy bude expozice cuyů a přehlídka mazlíků.

Těšíme se na vaši účast

PODMÍNKY PRO VYSTAVOVATELE :

Přihlášku posílejte na kontaktní adresu nebo mail :

**Věra Hýsková
Heyrovského 9
609 00 Brno**

nasemorcata@brno.cz

Uzávěrka přihlášek je 25. 9. 2006.

Klecné je 40,- Kč. Klecné je třeba uhradit předem poštovní poukázkou (typ C) do uzávěrky přihlášek na adresu nebo na účet **0454346153/0800** u České Spořitelny. Při platbě nezapomínejte uvádět jako Variabilní symbol číslo členského průkazu, do zprávy pro příjemce napište „Klecné“ a příjmení vystavovatele. Přijetí přihlášek potvrdíme pouze v případě, že uvedete zpáteční e-mail.

Prosíme vystavovatele o včasné zaslání přihlášek. Výstavní kapacita je omezena, přihlášky se budou přijímat podle pořadí, v kterém došly, **DO NAPLNĚNÍ KAPACITY**. Případné změny po uzávěrce hlase neodkladně.

Vystavovaná zvířata musí mít platné veterinární potvrzení a být vystavena po celou dobu trvání výstavy. Je přísný zákaz vystavení nemocných zvířat a březích samic.

Předání zvířat : od 8:00 do 9:00

Vydání zvířat : od 17:00

Prodej morčat - je nutné si předem rezervovat prodejní klec, nahlásit počet morčat k prodeji a předem zaplatit za jednu prodejní klec **40 Kč** (klecné se platí i za umístění vlastní klece/přepravy). Platbu zasílejte spolu s platbou klecného pro výstavní morčata. **I prodejní zvířata musí mít platné veterinární potvrzení!**

Informace Vám též podá

Petra Nováková
Tel: 737 963 541

ŠVÝCARSKÝ TEDDY

Jedná se o relativně nové a u nás méně rozšířené plemeno. Jeho genetický kód byl speciálně vyvinut ve Švýcarsku, jak již napovídá název, a je odlišný od plemene US-teddy a rex. Stavba těla je stejná jako u jiných morčat.

Morčata švýcarský teddy se řadí mezi plemena se zvláštní strukturou srsti. Srst je krepatá a hustá, odstává od těla všemi směry, že morčátko vypadá jako by dostalo "220V". Délka srsti se pohybuje okolo 5-7 cm. Na bříšku je srst kratší a vlnitá. Na těle nejsou žádné víry ani pěšinky, toleruje se pouze čelní korunka. Korunka je patrná u mláďat, později se v husté srsti opticky schová.

Srst:

Novorozené mládě švýcarského teddyho se nejvíce podobá US-teddymu nebo rexovi. Srst je krátká a mírně vlnitá. V dalších týdnech srst prochází několika fázemi proměny. Srst začíná postupně odrůstat a asi ve věku jednoho měsíce morčátko "vypelichá". Ale brzy začne vyrůstat do krásy, od 4-5 měsíců je srst již hustá, hrubá a polodlouhá. Konečnou kvalitu a délku srsti lze ocenit u dospělého jedince. Samice v období březosti a po porodu trpí ztrátou srsti. Během 2-3 měsíců se však kvalita srsti zase vrátí do původní kvality.

Péče o srst:

Péče o srst je podobná jako u plemene US-teddy. Morčátko často a pravidelně češeme hustým kartáčem, aby se odstranily uvolněné chlupy a nečistoty z podestýlky.

Zvláště na zadních partiích bývá srst delší, což přidává morčátku hruškovitý tvar. Je žádoucí, aby srst byla rovnoměrně dlouhá po celém těle, proto se doporučuje trčící přerostlé konečky uštipovat. Při zkracování nůžkami srst nevypadá tak přirozeně.

Při přípravě na výstavu po koupání nepoužíváme kondicionér a přemíru olejíčku, aby byla zachována hrubá struktura srsti.

Nevhodná křížení:

Genetický kód plemene švýcarský teddy je odlišný od plemen US-teddy a rex. Spojení CH-teddy x US-teddy a CH-teddy x rex je nevhodné. Gen srsti švýcarského teddyho je recesivní vůči genu hladké srsti. Z takového spojení by vznikli hladcí jedinci s CHTG, při dalším křížení genových nositelů se švýcarským teddym srst ještě nedosahuje požadované délky. Naprosto nevhodné je křížení s peruánci, angorami, alpakami, mohéry a rozetami, protože předávají nežádoucí vírky. Křížením s dlouhosrstými plemeny vzniká nerovnoměrně dlouhá srst bez požadované husté podsady. Správný výběr chovných jedinců je nezbytný pro upevnění stability tohoto plemene.

Aby se zachovaly charakteristické znaky srsti plemene švýcarský teddy je ideální křížit švýcarského teddyho pouze se švýcarským teddym!

Stále více chovatelů se začíná věnovat chovu morčat tohoto nádherného a zvláštního plemene. Zakladnu tvoří kvalitní import, ze kterého již bylo získáno několik generačních linií. Morčata plemene švýcarský teddy jsou u nás v republice chovaná tmavooká i červenooká. Stále častěji bývají viděna na výstavách ušlechtilých morčat. Věříme, že se zalíbí i Vám !

obr. 1 mladý švýcarský teddy
foto Markéta Wortnerová <http://odpikaska.unas.cz>

obr. 2 dospělý švýcarský teddy
foto Věra Hýsková <http://brunensis.wz.cz>

Věra Hýsková, CHS Brunensis

ZKUŠENOSTI S IMPORTEM CUYŮ

Ing. Petra Nováková (CHS Z Málkovic) se rozhodla podělit o své zkušenosti s importem cuyů. Berte je jako námět k zamyšlení.

Paní Nováková si po předchozí e-mailové domluvě koupila od chovatelky Sylvie Glotzman (CHS Sommerheide, Nürtingen, Německo) pět morčat cuy (dva samce a tři samice). Morčata zaplatila předem, přestože normální praxí je zaplatit předem pouze zálohu a doplatek uhradit při převzetí. Chovatelka ale vyžadovala platbu předem z důvodů špatných zkušeností s chovatelem a ona tento požadavek akceptovala. Morčata byla odeslána z domovské CHS 16.2.2006 v 8:00 ráno, v 11:45 téhož dne byla předána známé paní Novákové v Neukirchenu. Zde je odpoledne vyzvedla kolegyně p. Novákové, také chovatelka, a převezla je k sobě do Plzně, kde si je v sobotu 18.2. dopoledne paní Nováková vyzvedla. Ale 17.2., tedy ještě před jejím příjezdem, nejmladší sameček (narozen 15.1.2006) uhynul a její kolegyně všechna morčata vzala na vyšetření na veterinární kliniku v Plzni.

Veterinář diagnostikoval u dvou samic (narozeny 12/2005) a uhynulého samce zápal plic, u jedné samičky kokcidiózu a plíseň, u dalších zvířat (narozena 8/2005) vyhublost a podezření na kokcidiózu. Byla nasazena léčba antibiotiky – Baytril injekčně. 18.2. bylo ošetření v Plzni zopakováno, poté chovatelka převezla morčata domů a pokračovala v léčbě tam. Morčata dostávala kromě Baytrilu a/nebo Borgalu také probiotika (Actimel), vitamíny B a C a glukózu. Díky neustálé péči se všechna morčata uzdravila. Jedna ze samic měsíc po příjezdu porodila, jí naštěstí nebyla antibiotika podávána. Podle data byla připuštěna krátce po předchozím porodu.

Paní Nováková sepsala stížnost, ke které přiložila lékařskou zprávu z kliniky v Plzni, e-mailovou korespondenci, kopie rodokmenů, fotodokumentaci a doklady o platbách. Tuto stížnost jsem během zasedání Entente Europeenne předložila k posouzení Evelyne van Vliet (předsedkyni Sekce močat EE) a Gaby Prust, která je předsedkyní německého klubu chovatelů morčat, kde je Sylvia Glotzman členkou. Obě se shodly na následující odpovědi:

Cuy morčata jsou extrémně náchylná ke stresu a k jejich špatnému zdravotnímu stavu mohl výrazně přispět způsob a délka přepravy. Sylvia Glotzman má navíc obchod se zvířaty, proto je její chov veterinárně kontrolován, takže by bylo

velmi složité dokázat, že zvířata byla ve špatném zdravotním stavu už před odesláním z její CHS. Použitý způsob přepravy (celkově trvala dva dny, morčata se několikrát překládala) je pro toto plemeno kvůli stresu nevhodný a chyba je v tomto bodu na obou stranách – chovatelka s tím neměla souhlasit, nová majitelka to neměla takto provést. Chybou také bylo zaplatit morčata předem, protože tímto paní Nováková převzala za morčata zodpovědnost ještě předtím, než byla odeslána z domovské CHS. S celou záležitostí se dá těžko něco dělat - vše, co se týká živých zvířat, je hodně komplikované a špatně se dokazuje, kdo je za co zodpovědný.

Uvedený případ již nebude dále řešen. Zbylým čtyřem cuyům se v současnosti daří dobře, i když jsou a zřejmě zůstanou menší, než by měli. Dvě samičky čekají mláďata, takže snad brzy u nás bude zase o něco více cuyů. Dalo by se skoro říct, že nakonec to docela dobře dopadlo. Přesto by tahle zkušenost měla být varováním a poučením pro nás ostatní, co chováme morčata. Nákup na dálku je prostě risk. Nikdy není jisté, co nás vlastně bude čekat: krásná zdravá morčata, nebo nemocná, s okousanými ušima, rypatá (správný úhel při focení umí udělat zázraky!) nebo třeba taky úplně jiná, než jsme si objednali. Samozřejmě pokud chovatele známe, nebo na něj máme dobré doporučení, je riziko nepříjemného překvapení mnohem menší nebo skoro žádné. Ale i tak není nad to, přijet si osobně, osahat si to „své“ morče, okouknout chov, popovídat si s chovatelem. Ta časová i finanční investice se vyplatí.

Jitka Rudolfová
atacama@morce.cz

PS: Zpráva od pí Novákové:

Onemocnění našťestí nemá vliv na růst mláďat, jedna ze samiček byla nakryta v Německu a 19.3.2006/přesně měsíc a den/ po převozu porodila. Mláďata mají 3.6.06 /ve stáří 10 týdnů/ váhu- sameček 873 g, a samička 733g.

Foto: Petra Nováková

ANATOMIE POTKANA

Potkan má štíhlé protáhlé tělo zakončené dlouhým ocasem. Tělo je kryto srstí, jejíž charakter se liší podle typu srsti dané variety potkana. Ocas je štíhlý, začíná širší základnou a postupně se zužuje do špičky. Jeho délka nepřesahuje délku těla. Je kryt zrohovatělými šupinami a krátkými chlupy. Hlava je protažená v čenich, kolem kterého jsou umístěny hmatové vousy. Ušní boltce jsou tenké, lehce osrstěné. Vnější zvukovod je krátký, nasedá na bubínek. Oční bulbus je kulatý, chráněný horním a dolním víčkem. Zde se nachází 3 slzné žlázy - extraorbitální, intraorbitální a žláza třetího víčka. Podle barevné variety přechází barva duhovky od červené po černou. Přední končetiny jsou kratší, slouží především k uchopování potravy a osobní hygieně na rozdíl od zadních, které jsou delší s mohutně vyvinutou svalovinou a slouží k pohybu. Na obou končetinách je pět prstů opatřených drápkou, na předních je však první prst rudimentární, bez drápu.

Kosterní soustava

Očnice je otevřená a přechází do spánkové jámy, kterou vyplňuje spánkový sval. Vnější zvukovod se otvírá do středoušní dutiny. Horní čelist je součástí jařmového oblouku. Vpředu na ni navazuje kost řezáková, v níž jsou zubní lůžka pro řezáky. Ve větvi dolní čelisti se nachází jáma žvýkače, ve které je uložen žvýkací sval. Ten je důležitý při kousání společně s řezáky a stoličkami.

Páteř se skládá z pěti oddílů. Krčních obratlů je sedm, první z nich je atlas a druhý axis a podílí se na skloubení lebky s páteří. Další skupinou jsou hrudní obratle, kterých je třináct a vyznačují se dlouhým trnovým výběžkem. Bederní obratle mají mohutný postraní výběžek a je jich šest. Čtyři křížové obratle jsou srostlé v kost křížovou, na niž navazuje 27-30 ocasních obratlů.

Hrudník tvoří 13 párů žebere, z toho je 6 párů pravých, 3 páry nepravých a 3 páry volných. Další části jsou hrudní kost a hrudní obratle.

Kostru pletence hrudní končetiny tvoří lopatka, kost klíční a kost zobcová. Kost klíční se nachází pouze u savců, kteří používají přední končetiny k držení, např. u opů, hmyzožravců a hlodavců, na rozdíl např. od psů, kteří mají tuto kost pouze rudimentární. Kost zobcová je vyvinuta jen u ptáků, u savců nacházíme pouze výběžek na lopatce. Na pletenec je kloubně připojena kost pažní. Ta se v loketním kloubu kloubí s kostí loketní a mohutnější kostí vřetenní. Dále následuje zápěstí, záprstí a prsty. Na horní končetině je pět prstů, z nichž každý je tvořen třemi prstními články, první prst dvěma články.

Kostru pánevní končetiny tvoří pletenec a vlastní kostra končetiny. Pletenec tvoří pánev, která je složená ze srostlých kostí stydké, kyčelní a sedací. Na ně

navazuje kost stehenní, která se v kolením kloubu spojí s kostí holení a lýtkovou. Dále se pak nachází kosti nártní, zánártní a článků prstů. Na zadních končetinách nacházíme také pět prstů.

Trávicí soustava

Trávicí soustava začíná dutinou ústní, která je zevně ohraničena pysky. Horní pysk je pro snadnější hlodání rozštěpen. Uvnitř ústní dutiny se nachází jazyk, vývody slinných žláz, které pomáhají při trávení, a zuby. Potkan má monofyodontní chrup, to znamená zuby, které vyrůstají jednou za život. Hlodavci se vyznačují tím, že jim v horní i dolní čelisti narůstají přední hlodavé zuby, hlodáky. Patří mezi hypselodontní zuby, tedy zuby s trvalým růstem. Mají dlouhý kořen, jehož začátek je hluboko v čelisti u kořene stoliček. Tvar hlodáků je typický dlátovitý, okraj zkusné plochy ostrý. Přední strana je kryta tmavě žlutou sklovinou, strana obrácená do úst cementem. Cement se obroušuje rychleji než tvrdá sklovina, proto vzniká ostrý okraj. Pokud nedochází k pravidelnému obroušování, zuby přerůstají a jejich tvar se mění. Další zuby, které potkan má, jsou stoličky. Patří do skupiny hypsodontních zubů, tzn., že mají prodlouženou dobu růstu - po určité době po prořezání zubu se zavře dřevná dutina a zub přestane růst. Pak je obroušován a postupně se zmenšuje. Potkani mají pouze řezáky a stoličky, chybí špičáky a zuby třenové.

Zubní vzorec je

$$\begin{array}{c|c|c|c} 1 & 0 & 0 & 3 \\ \hline 1 & 0 & 0 & 3 \end{array}$$

V čitateli je počet jednotlivých typů zubů v polovině horní čelisti, ve jmenovateli v dolní čelisti, v pořadí řezáky, špičáky, třenové zuby a stoličky. Mezera mezi řezáky a stoličkami se nazývá diastema.

Další částí trávicí soustavy je hltan a na něj navazuje jícn, který je po celé délce, až k žaludku, tvořen příčně pruhovanou svalovinou. Žaludek je jednodukomorový, stejně jako u psa, koně nebo prasete. Naproti tomu u přežvýkavců je žaludek vícedukomorový. Žaludek potkana je složitý, tzn. část jeho sliznice je vybavena žlázami, část zůstává bez nich. Má slepý vak, který zabraňuje zvracení. Na něj navazuje tenké střevo složené ze tří částí - dvanáctníku, lačnicku a kyčelníku. Ten přechází v slepé střevo a z něj pak pokračuje jako tlusté. Slepé střevo je veliké, dosahuje 6-9 cm. Tlusté střevo tvoří tračník vzestupný, příčný a sestupný. V tračníku sestupném jsou zformované výkaly. Tlusté střevo je zakončeno konečníkem, který vyúsťuje pod ocasem análním otvorem. Anální žlázy se nevyskytují. Játra jsou členěna, žlučový

měchýř není, žlučové vývody se spojují a ústí do dvanáctníku. Slinivka je tvořena dvěma laloky.

Dýchací soustava

V dutině nosní je funkční vomeronasální (větřící) orgán, který je vyvinut například i u plazů. Potkan jej používá pro analýzu pachu, přičemž se staví na zadní končetiny a panáčkuje, větří a vnímá pachy kolem sebe. Průdušnice je tvořena ne zcela uzavřenými prstenci. Pravá plíce je větší, rozdělena na 4 laloky.

Močopohlavní soustava

Ledviny mají fazolovitý tvar, pravá je více vepředu. Ledviny jsou jednopapilární. Dřeň tvoří ledvinové pyramidy, zakončené papilou. Na ně navazuje kůra. Jednotlivé papily se spojují v ledvinový hřeben. Přes něj teče moč do pánvičky a dále do močovodu, močového měchýře a močové trubice. Močové cesty jsou u samice odděleny od pohlavních a močová trubice vyúsťuje do předkožkového vaku, odtud předkožkovým otvorem z těla. U samců je vytvořen sinus urogenitalis, což je část močové trubice se společným vývodem močové a pohlavní soustavy.

Samčí pohlavní orgány tvoří varlata, nadvarlata, chámovod, přídatné pohlavní žlázy, penis. Varlata jsou uložena v šourku a mohou být uložena jak vně, tak zatažena do dutiny břišní. Nalézají se pod análním otvorem. Potkan má jak prostatu, tak ampulární žlázy, bulbouretrální žlázy a semenné vázky. V topořivém tělese penisu se nachází pyjová kost. Je vyvinuta předkožková žláza, která vyúsťuje do předkožkového vaku.

Mezi samičí pohlavní orgány patří vaječníky, vejcovody, děloha, pochva, vulva (ochod). Děloha je dvojitá. Je složena z krčku děložního, těla a dvou rohů děložních. Pochva je zakončena otvorem, tzn. štěrbinou ochodu. Je uzavřena slizniční řasou, která zaniká v období pohlavní dospělosti.

Žlázy s vnitřní sekrecí

Mezi žlázy s vnitřní sekrecí patří štítná žláza, příštítná žláza, nadledvina, šišinka, hypofýza.

Oběhový systém

Oběhový systém tvoří krevní tekutiny (krev, lymfa), orgány (srdce, slezina a brzlík), mízní uzliny, artérie, větvy, kapiláry.

Nervová soustava

Mícha končí u čtvrtého bederního obratle, dále jsou nervová vlákna.

Kožní soustava

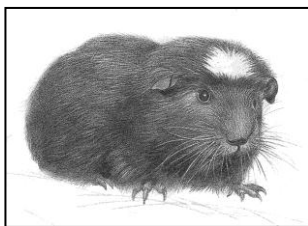
Patří sem kůže a její deriváty a žlázy. Kůže je tenká a volná, je tu velké množství podkoží. Deriváty kůže jsou chlupy a drápy. Chlupy se dělí na srst, kterou nacházíme na těle, a hmatové vousy, jež se nacházejí především v oblasti nosu a pysků. Potkan má vyvinuté mazové žlázy; potní žlázy jsou rudimentární. U samic je vyvinuta mléčná žláza. Tvoří ji mléčná lišta na pravé a levé straně. Soustřeďuje se do šesti vemínek – tři páry se nacházejí na hrudi a tři páry na bříse v okolí slabin. Mléčná žláza zasahuje až na hrud' a bok.

Františka Hozmanová

fany.lar.can.lin@email.cz www.potkanov.wz.cz

Foto: Zdeňek Gorgoň

Review Article

SACHSER NORBERT 1998:

**Of Domestic and Wild Guinea Pigs:
Studies in Sociophysiology,
Domestication, and Social Evolution.**

Naturwissenschaften 85: 307-317

Milí chovatelé,

dostalo se mi do ruky několik článků na téma morče domácí. Jako první jsem přeložila výše uvedené review, jelikož shrnuje výsledky několikaletého výzkumu chování morčat domácích. Na následujících stránkách se vám pokusím přiblížit jeho nejpodstatnější části. Nadšence pak odkazuji na pročtení si celého původního textu. Naopak pro ty, kteří se nechtějí pročítat dlouhým překladem odborného článku, připravuji čtivější populárně-naučnou verzi tohoto článku, jenž bude v nejbližší době otištěna.

Jak bude detailně pojednáno níže, z uvedeného článku pro chovatele vyplývá, že nejšetrnější způsob chovu morčat domácích z hlediska snížení sociálního napětí, tzn. i z hlediska psychiky zvířat, jsou větší skupiny morčat obou pohlaví, a to do deseti až patnácti jedinců s převahou samic. V praxi je tato podmínka v celém svém rozsahu sice nerealizovatelná, nicméně závěry uvedených studií jsou použitelné jako jisté vodítko pro sestavování skupin morčat v závislosti na jejich věku, pohlaví a šlechtitelských záměrech. Pro nás, chovatele morčat, je asi nejzajímavější zjištění, že kritický věk mladých samců pro osvojování si sociálních dovedností je období přibližně okolo dospívání, kdy se morčecí kluci v průběhu svého sociálního zařazování do skupiny učí neagresivnímu chování. Pokud v této době mladí samci nemají možnost konfrontovat své sociální postavení se staršími samci, pak v dospělosti nejsou schopni se neagresivním způsobem začlenit do nové skupiny, a tudíž s neznámým samcem vyvolávají souboje vedoucí až k závažným zraněním. Dalším výsledkem s praktickým dopadem pro chovatelské stanice je zjištění týkající se všeobecně známé skutečnosti o těhotných samicích, které nemají být vystavovány stresovým vlivům. Ale asi málokdo zná konkrétní mechanismy, jakými vnější faktory ovlivňují samici a její plod. A právě vliv opakovaně se měnícího složení skupiny zvířat na koncentraci hormonů v krvi těhotné samice je předmětem jedné z níže uvedených studií. A v neposlední řadě je z tohoto článku zřejmé, že celková

pohoda zvířat ve svém důsledku vede k prodloužení života morčat, a to díky nižší pravděpodobnosti nejrůznějších onemocnění.

Jakékoli poznámky, dotazy nebo kritické připomínky či komentáře jsou vítány na mailu: catko@seznam.cz (subject: Morčátka), nebo na adrese: Martina Němcová, CHS Čátka v Praze, Třebeňská 1295, 182 00 Praha 8 – Kobylisy. Bude velmi zajímavé porovnat Vaše zkušenosti se závěry uvedenými v tomto článku. Tudiž, milí chovatelé: PIŠTE!

zdraví Martina Němcová
v Praze, dne 31.5.2006

**DOMESTIKOVANÁ A DIVOKÁ MORČATA:
SOCIOFYZIOLOGIE, DOMESTIKACE A SOCIÁLNÍ EVOLUCE**

autor: Norbert Sachser, Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Germany
překlad (článek zkrácen): Mgr. Martina Němcová

1. ÚVOD

U savců je převážná část každodenního očekávání, motivací a chování jednotlivých zvířat spojena se vzájemnou sociální interakcí mezi příslušníky vlastního druhu. Proto znalosti o vývoji, nastavení a důsledcích uvedeného chování jsou rozhodující pro porozumění sociálnímu životu savců. V souvislosti s vývojem je podstatný vliv evoluce, domestikace, kultury a ontogeneze. Mezi nastavení sociálních interakcí patří krátkodobé regulace vnějšími stimuly a vnitřní fyziologické a psychické rozpoložení zvířat. A konečně důsledky se týkají vlivu na organismus jako takový, na sociální prostředí a na fitness každého jedince. Je zřejmé, že sociální vlivy mají důsledky nejen pro individuální reprodukční úspěch, ale rovněž že se odrážejí na míře stresu a na celkové pohodě jednotlivých zvířat. Typy vztahů, jaké mezi sebou morčata zaujímají, jsou určovány nejen současnými sociálními podmínkami v okolí zvířete, ale i předchozími sociálními zkušenostmi, které zvířata získala v průběhu kritické fáze svého života. Jelikož prenatální sociální faktory působící na plod těhotné samice mohou rovněž ovlivnit způsob, jakým se dospělí potomci zapojí do sociální struktury společenství, není možné omezit studium ontogeneze jen na dobu po narození zvířete, ale je nutné sledovat již zárodečný vývoj plodu. Navíc porozumění

vývoje vzájemných vztahů mezi domestikovanými zvířaty předpokládá znalost behaviorálních a fyziologických změn, které se objevily v průběhu domestikace. A konečně pochopení sociálních interakcí mezi jednotlivými zvířaty divokého předka domestikované formy vyžaduje znalost o tom, jakým způsobem jejich chování vzniklo přirozeným výběrem v průběhu sociální evoluce.

2. MORČE DOMÁCÍ: SOCIOFYZIOLOGIE

2.1. Sociální interakce, sociální vztahy, sociální organizace

U morčete domácího byly zaznamenány různé formy sociálních interakcí. Na straně jedné na sebe zvířata reagují antagonisticky, což vede k ustanovení vztahu dominance a submisivity a následně ke stratifikaci jedinců v relativním sociálním žebříčku. Na straně druhé se sociální interakce mohou vyvíjet sociopozitivním a/nebo sexuálním směrem, což může vyústit k navázání sociálních vazeb. Sociální organizace je pak tvořena souhrnem relativních sociálních pozic a jednotlivých sociálních vazeb zvířat.

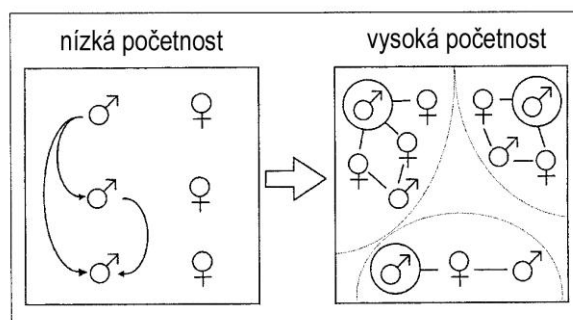
Se vzrůstající velikostí populace morčat domácích dochází ke změně sociálního uspořádání, přičemž se ani nesnižuje reprodukční úspěch samic, ani se nezvyšuje počet agresivního chování mezi jednotlivými zvířaty (rozloha studijní plochy 16 m²; malá populace: čtyři samci a dvě samice; velká populace: okolo 50 zvířat).

V malé populaci je sociální organizace charakterizována především lineární dominantní hierarchií dospělých samců. Podřízení samci vždy výše postaveným jedincům ustoupí, čímž se vyhýbají agresivnímu chování ze strany dominantního samce, tj. možnému zastrašování a případným bojům. Dospělí samci na téže hierarchické úrovni nebyli zaznamenáni. Nejvýše postavený samec vykazuje nejčastější sexuální chování směrem ke každé samici, přičemž je pravděpodobně otcem všech mláďat. I u samic byl zaznamenán lineární sociální žebříček, nicméně agonistické interakce v porovnání se samci jsou znatelně mírnější. Mezi jedinci opačných pohlaví nedochází k žádným zastrašováním či bojům, ani mezi sebou samci a samice nenavazují sociální vazby.

Po namnožení skupiny na deset až patnáct zvířat dochází ke změně jejich sociální organizace. Skupina se rozpadne na několik prostorově izolovaných podjednotek, přičemž každá je složena z jednoho až čtyř samců a z jedné až sedmi samic. K sociálním interakcím dochází výlučně uvnitř podjednotek a zároveň se pouze zde nacházejí místa pro odpočinek a místa pro spánek. Nejvýše postavený

samec každé podjednotky, tzv. alfa samec, naváže dlouhotrvající sociální vazby ke všem samicím této podjednotky. Alfa samec rovněž hlídá a brání své samice v období jejich estru, přičemž více než 85% mláďat jsou skutečně jeho biologickými potomky. Níže postavení samci rovněž navazují sociální vazby se samicemi své podjednotky, nikoli však se všemi. A v neposlední řadě alfa samci sousedících podjednotek respektují hranice a nepřipouští receptivní samice náležející k jiné subjednotce.

Důvodem této změny sociální struktury při velkém počtu zvířat je příliš vysoká cena za udržení výlučného přístupu ke všem samicím v estru, která dokonce převyšuje uvedené výhody. Vzhledem ke vzrůstající časové a energetické náročnosti hlídání a bránění stále narůstajícího počtu receptivních samic před zvyšujícím se počtem ostatních samců začne být toto chování neudržitelné díky snižujícím se ziskům plynoucím z potenciálního reprodukčního úspěchu. Nicméně jak v nízkých, tak ve vysokých populačních hustotách je morče domácí stále polygynním druhem.

Obr.1: Různé varianty sociální organizace morčat.

Nízká hustota (vlevo): šipky mezi samci značí směr agresivního chování.

Vysoká hustota (vpravo): spojnice mezi samci a samicemi vyznačují individuální sociální vazby. Alfa samci (samci v kolečku) jsou dominantní nad všemi ostatními samci v teritoriu. Hranice teritoria jsou vyjádřeny světlými půlkruhy.

2.2. Fyziologické okolnosti sociální stratifikace

Na základě studia koncentrace hormonů v krvi (cortisol, epinefrin, norepinefrin), které jsou dávány do souvislosti s vypořádáním se s konfliktními situacemi, bylo zjištěno, že zvýšení početnosti zvířat na určitou plochu nevede ke vzrůstu sociálního stresu jedinců či k následnému zhoršení zdraví. Tato skutečnost byla ovšem potvrzena pouze za předpokladu ustanovení stabilního sociálního prostředí udržovaného sociálními mechanismy. Rovněž tak stratifikace jednotlivých sociálních pozic zvířat nevede ke stresům ani u níže postavených jedinců. Na druhou stranu zvířata, ať už s vysokým či nízkým sociálním statutem, která ztrácejí kontrolu nad svým sociálním postavením, mají zvýšenou koncentraci kortisolu v krvi, což ve svém důsledku vede k oslabení imunitního systému. A u zvířat, která aktivně řešila

svou sociální situaci, byla zjištěna zvýšená hladina epinefrinu a norepinefrinu, což může způsobit kardiovaskulární onemocnění.

Rovněž bylo zjištěno, že sociální vazba mezi samcem a samicí je velice silná. Endokrinní stresová odpověď samců je totiž v neznámém prostředí daleko slabší, pokud je samec v doprovodu své spřízněné samice. Tudíž sociální podpora je možná pouze mezi zvířaty s vybudovanými sociálními vazbami.

2.3. Vliv sociálních zkušeností na fyziologii a chování

Pokud dva samci vyrůstající v odlišných společenstvích morčat jsou umístěni do neznámého prostředí v přítomnosti neznámé samice, pak dojde k rychlému ustanovení stálého vztahu dominantního a podřízeného samce bez zjevného projevení agrese. Rovněž nebyly zaznamenány žádné změny v koncentraci hormonů v krvi ani u dominantního, ani u submisivního jedince. Nicméně tato mírumilovná, tj. nestresujícím a neagresivním způsobem, ustanovená stratifikace sociálních pozic je možná pouze v tom případě, pokud oba samci byli vystaveni agonistickým interakcím se staršími dominantními samci v období svého dospívání. Na druhou stranu samci, kteří ve stejném kritickém období vyrůstali odděleně od jiných samců nebo pouze se samicemi, vykazují po vzájemném kontaktu za přítomnosti neznámé samice vysoký stupeň agresivního chování. Tento antagonismus vyúsťuje v časté souboje, které z poloviny končí trvalými zraněními anebo dokonce i možným uhynutím poraženého. Toto chování vede ke zvyšování stresu a k větší pravděpodobnosti nejrůznějších onemocnění. Rovněž v prvních dnech vzájemného soužití dvou samců bez předchozích sociálních zkušeností se staršími jedinci stejného pohlaví nedochází k ustanovení vzájemného sociálního vztahu. U subdominantního zvířete byla také zaznamenána zvýšená hladina kortisolu. Zajímavé však je, že výsledek jejich konfrontace není určován fyzickou zdatností zvířat, ale schopností samce navázat sociální pouto s neznámou samicí.

Podobně tak samci vyrůstající ve větším společenství zvířat se snáze zapojují do nové sociální situace v porovnání s odděleně vyrůstajícími samci. Samec se sociálními zkušenostmi umístěný do neznámé skupiny zvířat první den pouze prohledává nové prostředí a samicím se nedvoří, čímž zabrání antagonistickým reakcím ze strany samců, kteří si již vybudovali sociální vazby k některým samicím. V průběhu následujících dnů se nový samec postupně začleňuje do kolektivu, přičemž může získat i lepší sociální postavení než měl v předešlém společenství. U

takto se chovajícího samce rovněž nebyla zaznamenána váhová ztráta či zvýšení koncentrace sledovaných hormonů v krvi. Naproti tomu samec vyrůstající odděleně je často zatažen do výhružek a šarvátek, přičemž v této souvislosti ztrácí na váze a je u něj zvýšena hladina kortisolu v krvi.

2.4. Vliv prenatálního sociálního prostředí na fyziologii a chování

Dokonce i prenatální sociální faktory mají výrazný vliv na fyziologii a chování dospělého zvířete. Například sociální nestabilita, tj. často a opakovaně se měnící složení zvířat ve skupině, je dostatečným nadprahovým stresovým faktorem pro těhotnou samici. V reakci na tuto skutečnost se u ní začnou v nadměrné míře vylučovat androgeny, které přechodem přes placentu způsobí maskulinizaci samičího embryonálního hypothalamu. V konečném důsledku pak její dcery jako již dospělé samice vykazují některé behaviorální vzorce charakteristické pro samčí chování, jako je například naso-anální olizování či „rumba“ (tj. typický „taneček“ samců při dvoření se samicím), a to i ve skupině, kde jsou zastoupena obě pohlaví.

3. DOMESTIKOVANÁ A DIVOKÁ MORČATA: DOMESTIKACE

3.1. Chování a fyziologie morčete domácího (*Cavia aperea* f. *porcellus*) a morčete divokého (*Cavia aperea*)

U domácích a divokých morčat jsou behaviorální vzorce podobné, přičemž odlišnosti se týkají frekvence určitých typů chování a dále prahu pro spuštění jednotlivých typů chování. Proto sociální interakce mezi domestikovanými zvířaty má zcela jiný postupný vývoj než mezi divokými jedinci. Pokud je samec domestikovaných morčat chován společně jak se samicemi, tak se samci, pak se jeho synové a dcery zařadí do sociální skupiny bez závažných střetů a s ostatními zvířaty žijí bez stresu a agrese. Naproti tomu u divokých morčat ve stejném sociálním složení dojde k odlišné sociální stratifikaci. Samice se začlení do lineární hierarchie samic, která je pozitivně věkově závislá, ale otcové a jejich dospělí synové se v jedné skupině nesnesou, což může vést až k vyvolání soubojů na život a na smrt. Proto je nejpodstatnějším rozdílem mezi domestikovanými a divokými morčaty vyšší agresivita u divokých zvířat. S tímto zjištěním je ve shodě i sociopozitivnější chování mezi samci a samicemi morčat domácích v porovnání se zvířaty divokými. Také dvoření je daleko častější u domácích forem a rovněž u domestikovaných zvířat byl zaznamenán i nižší práh pro vokalizaci. Dále bylo zjištěno, že koncentrace kortisolu

se mezi domestikovanými a divokými samci neliší, zatímco koncentrace epinefrinu a norepinefrinu je pětikrát až sedmkrát vyšší u divokých zvířat v porovnání s domácími morčaty. Na úrovni behaviorální se tento rozdíl projevuje nižší nervozitou a nižší bázlivostí domestikovaných forem, což je zřejmě důsledek umělého výběru prováděného člověkem za účelem selekce zvířat co nejlépe přizpůsobeným podmínkám chovu v zajetí.

4. MORČE DIVOKÉ A MORČE LASICOVITÉ: SOCIÁLNÍ EVOLUCE

4.1. Rozmnožovací systém, velikost varlat a reprodukční úspěšnost

Morče divoké (*Cavia aperea*) je jedním z přibližně třinácti druhů divokých morčat patřících ke čtyřem rodům (*Cavia*, *Galea*, *Microcavia*, *Kerodon*) podčeledi Caviinae. Rozmnožovací systém morčat divokých je polygynní. Samci se páří s několika samicemi, zatímco každá samice se páří jen s jedním samcem. Blízce příbuzný druh morče lasicovité (*Galea musteloides*) má zcela jiné vzorce sexuálního chování. Tato zvířata mohou být chována ve velkých skupinách, kde jsou zastoupena obě pohlaví, jelikož jejich rozmnožovací systém je promiskuitní. Nejvýše postavený samec sice hlídá samice v období jejich estru, nicméně není úspěšný v zabránění kopulace níže postavených samců s těmito receptivními samicemi. Promiskuitní systém je aktivně udržován rovněž i samicemi, které vábí všechny samce, a tak znemožňují svou monopolizaci jen jedním samcem. Zatímco výhoda pro samce je zřejmá, jelikož promiskuita je jednou ze strategií, jak zvýšit svůj reprodukční úspěch, i samice mají z tohoto chování prospěch. Bylo totiž zjištěno, že samice morčete lasicovitého odchovají více mláďat, pokud se páří s více samci. Promiskuitní samice kopulující s několika partnery v průběhu jednoho období svého estru tak navozují kompetici spermií a/nebo selekci zygot, čímž zvyšují životaschopnost svých potomků. Avšak fyziologický mechanismus tohoto fenoménu zůstává dodnes neznámý.

Jelikož promiskuitní druhy nemohou dostatečně kompetovat o přízeň samice na úrovni jedince, ale spíše soutěží o to být biologickým otcem na úrovni spermií, u morčete lasicovitého byla v souladu s tímto předpokladem zjištěna větší absolutní i relativní velikost varlat v porovnání s polygynním morčetem divokým či polygynním morčetem domácím. Relativní velikost testes morčete lasicovitého patří také mezi největší zaznamenanou velikost varlat mezi suchozemskými savci. Zároveň ve shodě s předchozím zjištěním byla zaznamenána několikanásobná paternita u 80% všech

vrhů, kdy otcem mláďat v jednom vrhu byli jeden až tři samci (skupina: čtyři samci, šest až sedm samic).

Avšak ekologické podmínky (např. distribuce potravy a/nebo výskyt predátorů) vedoucí k evoluci těchto dvou zcela rozdílných typů rozmnožovacího systému u dvou blízce příbuzných druhů nejsou dosud dostatečně prozkoumány.

5. ZÁVĚR

Výše uvedené komplexní studie analyzující behaviorální vzorce z nejrůznějších úhlů pohledu jsou zcela zásadní pro detailní porozumění sociálnímu životu morčat. Díky tomuto přístupu bylo odhaleno, že sociální interakce nemají vliv jen na reprodukční úspěšnost, ale i na míru stresu a pohody zvířat. Způsob, jakým jednotlivá zvířata na sebe vzájemně působí, není ovlivňován jen jejich pohlavím, věkem, fyziologickým stavem a současnými podmínkami v okolí zvířete, ale rovněž sociálními zkušenostmi, která morčata získala v průběhu svého života. Navíc studium ontogeneze nelze redukovat na období po narození mláďat, jelikož prenatální sociální faktory mohou také přispívat ke způsobu chování dospělých zvířat. Rovněž tak pochopení vývoje sociálního chování domestikovaných forem vyžaduje znalost behaviorálních a fyziologických změn, ke kterým došlo v průběhu domestikace. A konečně pro pochopení sociálních interakcí divokého předka je nezbytné být obeznámen se vzorci chování, které vznikly v průběhu evoluce.

Doplňující informace

SYSTÉM PODČELEDI CAVIINAE (= MORČATA) ČELEDI CAVIIDAE (= MORČATOVITÍ)

rod **Microcavia**

podrod *Microcavia*

Microcavia australis – morčátko jižní

Microcavia shiptoni – morčátko andské

podrod *Monticavia*

Microcavia niata – morčátko bolivijské

rod **Galea**

Galea flavidens – morče žlutozubé

Galea musteloides – morče lasicovité

Galea spixii – morče Spixovo

rod **Cavia**

Cavia aperea (= *Cavia nana*) – morče divoké

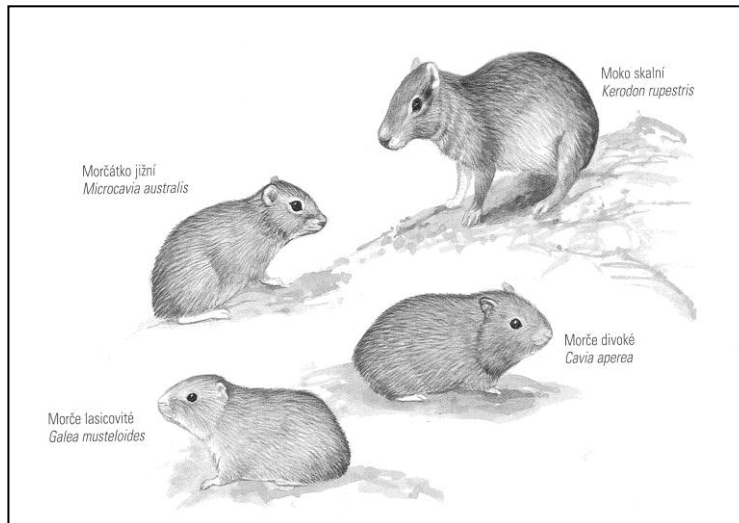
Cavia fulgida – morče brazilské

Cavia magna – morče uruguayské

Cavia tschudii – morče horské
Cavia guianae
Cavia anolaimae

rod **Kerodon**

Kerodon rupestris – moko skalní - podle serologických a behaviorálních dat a rovněž podle dat souvisejících s reprodukčním systémem patří rod *Kerodon* do podčeledi Dolichotinea (= mary) čeledi Caviidae (= morčatovití)

Obr.2: Vybraní zástupci čeledi Caviidae (= morčatovití).

Poděkování: Děkuji RNDr. Janu Pluháčkovi za pomoc při překladu některých anglických termínů a Mgr. Martinu Pařízkovi za pročetání rukopisu. Dále děkuji Mgr. Editě Tylové za přístup ke scanneru a Mgr. Heleně Jahelkové za půjčení knihy Walker's Mammals of the World. Poděkování rovněž patří katedře zoologie PřF UK za přístup k databázi Web of Science a následně k on-line článkům.

Literatura

- ANDĚRA M 1999: České názvy živočichů II. Savci (Mammalia). Praha: Národní muzeum (zoologické oddělení PM). Str.91.
NOWAK RM 1999: Walker's Mammals of the World, Sixth Edition, Volume II. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press. 1664-1670 pp.
SACHSER N 1998: Of Domestic and Wild Guinea Pigs: Studies in Sociophysiology, Domestication, and Social Evolution. Naturwissenschaften 85: 307-317.

Obrázky

- Úvodní obrázek (morče – černý americký crested): DVORSKÝ P in ČERVENÁ A, ANDĚRA M et al. 2001: Svět zvířat XII. – Domácí zvířata. Praha: Albatros. Str. 109.
Obr.1: SACHSER N 1998: Of Domestic and Wild Guinea Pigs: Studies in Sociophysiology, Domestication, and Social Evolution. Naturwissenschaften 85: 308.
Obr.2: HOŠEK J in ANDĚRA M 1999: Svět zvířat II. – Savci. Praha: Albatros. Str. 131.

Minislovníček

agonistický - chování mezi dvěma jedinci stejného druhu, které může zahrnovat agresi, hrozby, chlácholení, nebo vzájemné vyhýbání se
agrese - napadení
antagonistický – nepřátelský, protichůdný
behaviorální – týkající se chování
domestikace - zdomácnění
dominantní – nadřazený
ekologie - věda zkoumající vztahy mezi organizmy navzájem a mezi organizmy a prostředím
endokrinní – týkající se vylučování látek uvnitř organismu
estrus - říje
evoluce – vývoj
faktor – činitel, tj. ten, kdo ovlivňuje
fitness – zdatnost (termín z evoluční biologie)
frekvence - četnost
fyziologie – věda zabývající se životními pochody uvnitř organismu
hormon – látka vylučovaná uvnitř organismu ovlivňující jeho nastavení
hierarchie - pořadí
hypothalamus – část mozku
individuální – týkající se jedince
interakce – vzájemné vztahy
izolovaný - samostatný
kardiovaskulární – týkající se srdce a cév
kompetice – soutěž
konfrontace - střetnutí
kopulace – páření
lineární - za sebou jdoucí
maskulinizace – pomužštění
monopol – výhradní právo
naso-anální – „noso-řitní“
ontogeneze – individuální vývoj organismu
organizace - uspořádání
paternita – otcovství
polygynní – typ rozmnožovacího systému (jeden samec se páří s více samicemi, zatímco jedna samice se páří jen s jedním samcem)
potencionální - možný
pozitivní - příznivý
predátor – dravec
prenatální – týkající se období mezi početím a porodem
receptivní samice – samice v estru
regulace - usměrnění
relativní – hodnocený vzhledem k něčemu
reprodukce – rozmnožení
respektovat - uznávat
review - shrnutí
selekce – výběr
sociální – týkající se společnosti
stabilní – stálý
stimul - podnět

stratifikace - rozvrstvení
 submisivní - podřízený
 testes – varlata
 vokalizace – zvukové dorozumívání
 zygota – buňka vzniklá splynutím vajíčka a spermie

CHOVATEL MORČAT ROKU 2005

Letošní ročník Chovatele morčat roku se těšil velkému zájmu ze strany chovatelů, mnozí přizpůsobovali svou účast na výstavách soutěžním podmínkám a pečlivě sledovali výsledky svoje i „konkurence“. Na přelomu roku už probíhaly horlivé debaty nad výsledky výstav a tipování či sázky, kdo by letos mohl obdržet tento prestižní titul. Po sečtení neuvěřitelného množství výsledků, opravě desítek překlepů a pátrání po chybějících registračních číslech **vyšla první desítka** tak, jak ji vidíte v tabulce. Slavnostní vyhlášení a předání diplomů proběhlo na jarní schůzi ZO a nově byli vyhlášováni i nejlepší mladí chovatelé v kategoriích do 15 a 18 let.

Chovatel	CHS	Výstavy *)								BODY	
		Židenice	Náchod	Hluboká n.V.	Olomouc	Propet	Kožlany	6.speciální	CV Lysá n.L.		
Kategorie dospělý:											
1.	Lenka Fuksová	DE GRANDE	1	1	1	1	3	3	1	6	96,57
2.	Petra Mydlářová	SAVONNIER	2	1	3	2	4	2	3		95,56
3.	Denisa Vítková	CAVIA BOHEMIA			4		5	2	4	3	95,44
4.	Lenka Šafaříková	OD GRÁCIE	3		1	2	4	1	1	1	95,27
5.	Zdenka Skopalová	Z ORKY	1	2	9	4	14	2	13	2	95,26
6.	Petra Švarcová	FARMA KVÍTKOVICE	1	1	3	1	6	1	4	1	95,184
7.	Andrea Kroftová	ANDYMAR	5		2	3	7	3	6	3	95,183
8.	Jitka Rudolfová	ATACAMA	1		1	1	4	1	2		95,13
9.	Petr Tejml	Z WESTMINSTERU		5	7	7	10	2	9	9	95,04
10.	Eva Dýnková	OD EVELÍNY	1			2	2	7	5	6	95,03
Kategorie do 18 let:											
1.	Jan Kuřec	TRISTAN	5	2	2	7	3		2		95,4
2.	Lenka Turnerová	WAIKIKI			2		2	1	5		94,6
Kategorie do 15 let:											
1.	Alena Janská	ERIDAN	2			2	6		4	2	94,5
2.	Filip Horáček	FÉNIXOVO PÍRKO	1			1	2		4		93,6

*) počet vystavených morčat

Mezi další dobře hodnocené chovatele, od nichž bylo ovšem vystaveno méně morčat než byl potřebný počet, patří například Michaela Svobodová, Martina Krajíčková nebo Šárka Pšondrová. Pokud se na výstavách v příštím roce objeví jejich další odchovy ve stejné kvalitě, mohly by významně zamíchat pořadím. Při zpracování výsledků si také nešlo nevšimnout **účasti na výstavách** – nejpocitivějším vystavovatelem jsou Lenka a Jana Šafaříkovi, které nechyběli na žádné loňské výstavě, těsně následovány Andreou Kroftovou, která vynesla pouze Náchod ale i tak drží prvenství v **počtu vystavených** morčat. Mezi **mladšími chovateli** jsou vystavovatelskými stálicemi Martina Krajíčková, Alena Janská a Lenka Turnerová. Lenka Šafaříková by se stala i **nejlepším vystavovatelem**, co se kvality týče. Poslední zajímavou statistikou je **počet morčat dle chovatele** – na výstavách se nejčastěji prezentovala morčata s přívlastkem „z Westminsteru“ chovatele Petra Tejmla.

Na rok 2006 je samozřejmě vyhlášena soutěž také. Jak vidíte, na prvních třech místech figurují jiná jména než v předchozím ročníku, za rok se dá v chovu morčat udělat poměrně hodně a příště může mezi oceněnými být třeba vaše jméno. Takže kartáčujte svoje odchovance, stříhejte drápky, natáčejte lokny a vyplňujte přihlášky na výstavy – šanci získat dobré hodnocení máte letos opravdu dost J

Výsledky zpracovala Míša Dittrichová

Foto: Zdeňek Gorgoň